

Ung i Vänersborg, 2006

Resultat från Lupp-undersökning 2006

Vänersborgs kommun

 SPLITVISION RESEARCH
ETNOGRAFISKA MARKNADSUNDERSÖKNINGAR

Innehåll

Reflektion av Karl-Johan Höjer	3
Kapitel 1 Inledning	4
Kapitel 2 Beskrivning av situationen	7
Kapitel 3 Fritid	12
Kapitel 4 Skola	20
Kapitel 5 Politik & inflytande	27
Kapitel 6 Trygghet & hälsa	35
Kapitel 7 Arbete	49
Kapitel 8 Framtid	53
Kapitel 9 Övriga kommentarer	59
Referenser	60
Om Splitvision Research	61

Reflektion

Ung i Vänersborg är det tryggt eller otryggt, roligt eller trist, meningsfullt eller innehållslöst?

Det är någonstans i spänningsfältet mellan ytterligheter som de ungas vardag vilar, får sin tyngd och sitt djup.

För att vi tillsammans ska kunna föra en aktiv och utvecklande dialog behövs just de ungas vardagliga verklighet belysas så att vi får gemensamma "bilder" att utgå ifrån.

LUPP 2004 och 2006 samt drogvaneundersökningar skapar en god grund för en sådan fördjupad och skapande dialog. Mätningar som dessa ger utomordentligt stöd för samtal på olika nivåer, i olika grupperingar kring hur ungdomar har det jämfört med hur de vill ha det vägt mot och med hur vi vuxna tycker att ungdomars vardag borde se ut för att kunna upplevas som meningsfull, innehållsrik, trygg och lustfylld - förutom de nyttiga stunderna av djupaste tristess!

Karl-Johan Höjer

Barn- och ungdomschef

Kapitel 1 Inledning

"Ungdomars situation idag blir inte begriplig enbart genom att äldre erinrar sig sin ungdom. En sådan självbiografisk jämförelse är inte bara haltande, den är direkt vilseledande."

Ovanstående citat kommer från ungdomsforskaren Tomas Ziehe.

Vänersborgs kommun samlar på flera olika sätt in kunskap och insikt i hur det är att vara ung idag. Denna LUPP-undersökning genomförs för andra året (2006, 2004). Vänersborgs kommun genomför även *Undersökning om alkohol-, narkotika-, tobaksvanor i Vänersborgs kommun* vart tredje år (2007, 2004, 2002).

LUPP-undersökningen (*Lokal uppföljning av ungdomspolitiken*) är en nationell undersökning där kommuner erbjuds möjlighet att delta för att kunna samla in kunskap om ungdomars egen situation.

Syftet med LUPP-undersökningen är att skapa en förståelse för hur ungdomar i kommunen har det idag. Med denna rapportsammanställning kan kunskapen spridas till berörda aktörer och intressenter.

LUPP-undersökningen genomförs i samarbete med Ungdomsstyrelsen. LUPP står för *Lokal uppföljning av ungdomspolitiken* och startades av Ungdomsstyrelsen 2001. Mellan 2001 och 2006 har mer än 70 kommuner deltagit i LUPP. Samtliga rapporter finns att tillgå på Ungdomsstyrelsens webbsida: www.ungdomsstyrelsen.se

2006 deltog totalt 27 kommuner i ungdomsenkäten LUPP.

Undersökningen har sammanställts av Splitvision Research på uppdrag av Vänersborgs kommun, Christer Glännestrand.

Tack alla ungdomar som fyllt i enkäten! Utan er insats hade denna undersökning inte varit möjlig att genomföra.

Metod

Lupp-undersökningen genomfördes under vecka 42-48 2006 via webben.

Elever i *årskurs 8* och *årskurs 2 på gymnasiet* som går i skola i Vänersborg har fått möjlighet att delta i undersökningen. De elever från Vänersborg som studerar i andra kommuner har inte ingått i undersökningen.

Totalt har 499 elever i årskurs 8 samt 488 elever i årskurs 2 på gymnasiet erbjudits möjlighet att besvara Lupp-undersökningen. Undersökningen har en svarsfrekvens på 79% för eleverna i årskurs 8 (394 svar) samt 59% svarsfrekvens för eleverna i årskurs 2 på gymnasiet (287 svar).

Enkätundersökningen består av 77 frågor för årskurs 8 och 86 frågor för ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet.

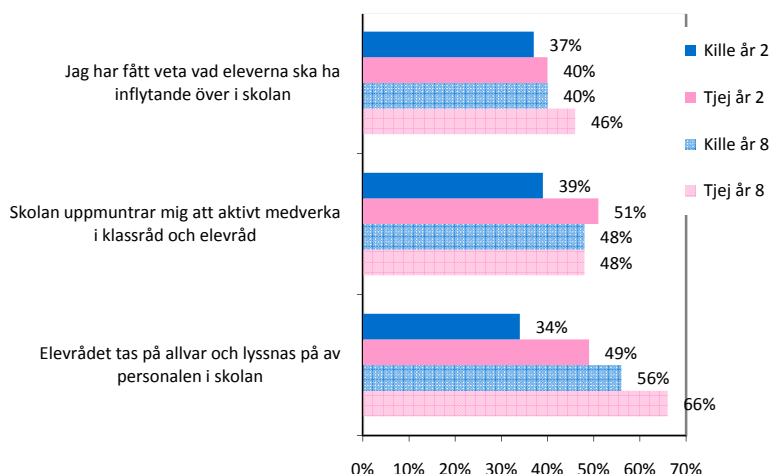
Svarsfrekvens är 79% för ungdomarna i årskurs 8 och 59% för ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet.

Läsanvisningar

Rapporten presenteras efter teman som i stort sett följer enkätens temaupplägg.

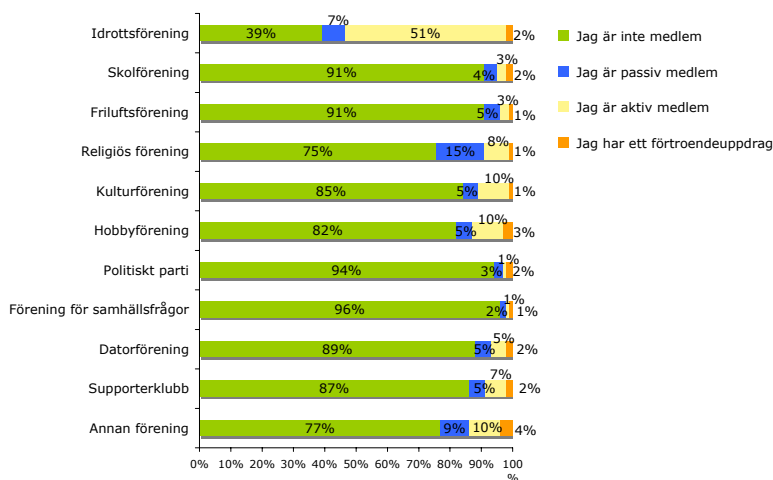
Tabeller och diagram numreras löpande i rapporten var för sig. Olika sorters diagram och tabeller används i rapporten.

Staplarna i nedanstående exempel på diagram utläses så här: När det gäller frågan *Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över i skolan* har 37% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet, 40% av tjejerna i årskurs 2 i gymnasiet, 40% av killarna i årskurs 8 samt 46% av tjejerna i årskurs 8 svarat detta alternativ.

Exempel på diagram som återfinns i rapporten.

Staplarna i nedanstående exempel på diagram utläses så här: När det gäller frågan *Om ungdomarna är medlemmar i någon idrottsförening* (översta stapeln i diagrammet) har 39% svarat att de *inte är medlemmar*, 7% att de *är passiva medlemmar*, 51% *är aktiva medlemmar* och 2% *har ett förtroendeuppdrag*.

Exempel på diagram som återfinns i rapporten.

Nedanstående exempel på tabell utläses så här:

När det gäller frågan *Har försökt få sommarjobb utan att lyckas* har 14% av tjejerna i årskurs 8, 16% av killarna i årskurs 8, 81% av tjejerna i årskurs 2 på gymnasiet samt 63% av killarna i årskurs 2 på gymnasiet svarat detta.

	År 8		År 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Har försökt få sommarjobb utan att lyckas	14%	16%	81%	63%

Exempel på tabell som återfinns i rapporten.

Till denna rapport redovisas frekvenstabeller och korstabeller per kön i separata bilagor för årskurs 8 och årskurs 2 i gymnasiet.

Begrepp

I rapporten kommer vi att använda både termen *årskurs 8* och *år 8* när vi pratar om ungdomar som går i *skolår 8*.

När vi i rapporten pratar om *ungdomar*, generellt, åsyftas *ungdomar i årskurs 8* och *årskurs 2 på gymnasiet*. I de fall där vi specifikt syftar på ungdomar i endast en av årskurserna specificeras detta i texten.

Kapitel 2 Beskrivning av situationen

I detta kapitel presenteras en bakgrund till situationen för *ungdomar i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet* i Vänersborgs kommun. Nedan följer en beskrivning av *skola, social bakgrund, sysselsättning och boendesituation*.

Fakta om målgruppen

Totalt har 394 elever i *årskurs 8* och 287 elever i *årskurs 2 på gymnasiet* besvarat undersökningen. Detta ger en svarsfrekvens på 79% för eleverna i *årskurs 8* samt 59% svarsfrekvens för eleverna i *årskurs 2 på gymnasiet* (se Metod).

Könsfördelningen är jämn för både *årskurs 8* och *årskurs 2 på gymnasiet*, se tabell 2:1.

	Ar 8	Ar 2 i gymnasiet
Tjej	48%	47%
Kille	52%	53%

Tabell 2:1
Är du tjej eller kille? Per årskurs.

Huvuddelen av ungdomarna i *årskurs 8* är födda år 1992 och huvuddelen av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* är födda år 1989, se tabell 2:2.

Födelseår	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Ar 8	---	---	---	<1%	11%	87%	1%
Ar 2 i gymnasiet	2%	11%	77%	10%	---	---	---

Tabell 2:2
Andel svarande fördelat per födelseår. Per årskurs.

Skola

Årskurs 8

26% av de svarande i *årskurs 8* går på Huvudnässkolan, 22% på Dalboskolan och 21% på Tärnan.

Skola	Lupp 2006 Procent
Dalboskolan	22%
Fridaskolan	10%
Huvudnässkolan	26%
Torpaskolan	20%
Tärnan	21%
Vänerskolan	1%
Annan skola	<1%
Totalt antal besvarande elever	393

Tabell 2:3
Fördelning per skola gällande ungdomarna i årskurs 8. Alla elever har inte besvarat denna fråga.

Årskurs 2 i gymnasiet

Samtliga ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet uppger att deras huvudsakliga sysselsättning är att de studerar på *Birger Sjöberggymnasiet*. Runt 60% studerar "teoretiska program" och runt 40% studerar "mer praktiskt inriktade program" (se diagram 2:1).

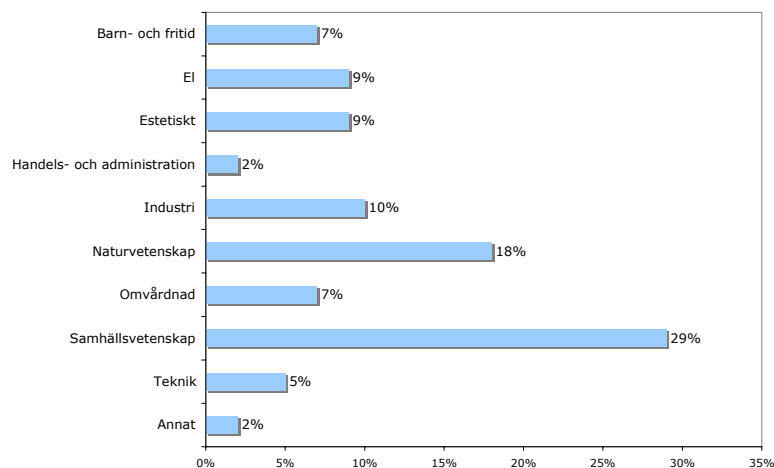

Diagram 2:1
Vilket gymnasieprogram går du? Per årskurs 2 i gymnasiet.

94% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet bor i den kommun de går i skola i och 6% bor i en annan kommun (exempelvis Trollhättan, Mellerud, Lilla Edet). 2% uppger att de har varit tvungna att flytta för att kunna gå i den skola de går i nu.

Egen sysselsättning

18% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de har *extrajobb på kvällar och helger* och 8% uppger att de har någon *utbildning på kvällar och helger*.

Föräldrars nuvarande sysselsättning

Flertalet ungdomar har föräldrar som *arbetar*. Fler mammor *studerar, är föräldralediga eller sjukskrivna*, se tabell 2:4.

	År 8		År 2 i gymnasiet	
	Mamma	Pappa	Mamma	Pappa
Arbetar	79%	88%	83%	87%
Studerar	6%	1%	2%	---
Föräldraledig	2%	<1%	1%	---
Arbetslös	2%	2%	2%	2%
Pensionerad/ förtidspensionerad	2%	2%	1%	2%
Sjukskriven	6%	3%	8%	5%
Annat	3%	1%	2%	2%
Vet inte	<1%	2%	1%	2%

Tabell 2:4
Föräldrars nuvarande sysselsättning. Per årskurs.

23% av ungdomarna i *årskurs 8* och 31% av ungdomarna i *årskurs 2 i gymnasiet* har någon förälder som har eget företag, se diagram 2:2.

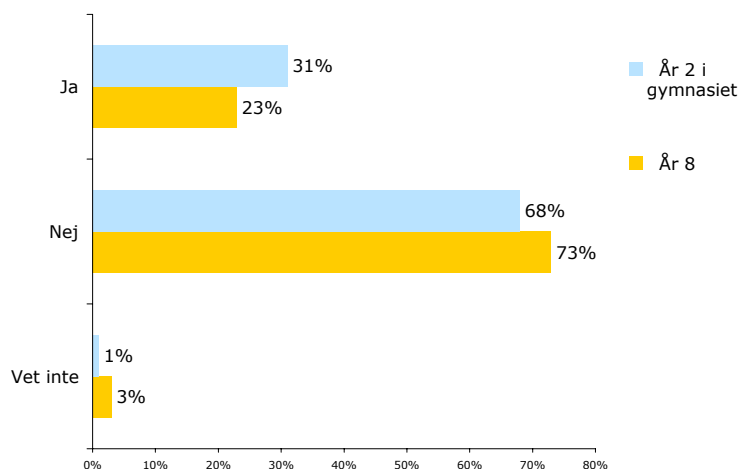

Diagram 2:2
Har någon av dina föräldrar ett eget företag? Per årskurs.

Föräldrars utbildningsbakgrund

Bland ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet har 67% av papporna och 77% av mammorna en *gymnasieutbildning eller högre*, se diagram 2:3.

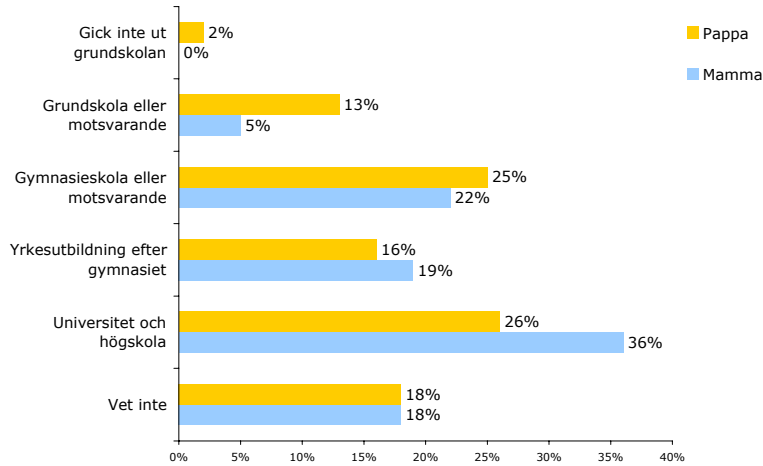

Diagram 2:3
Föräldrars högsta avslutade utbildning. Per årskurs 2 i gymnasiet.

Svenskt medborgarskap och födelseland

97% av ungdomarna, oavsett åldersgrupp, är *svenska medborgare*. Majoriteten av ungdomarna är födda i Sverige. *Ungdomarnas och deras föräldrars födelsebakgrund* varierar ej per åldersgrupp (se tabell 2:5).

	År 8				År 2 i gymnasiet			
	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du är född	93%	---	4%	3%	92%	---	5%	3%
Din mamma är född	90%	3%	5%	3%	90%	2%	5%	2%
Din pappa är född	90%	2%	5%	3%	90%	2%	6%	2%

Tabell 2:5
Var är du och dina föräldrar födda? Per årskurs.

Boende

Av ungdomarna i årskurs 8 bor 73% med båda sina föräldrar, 17% bor ibland hos pappa och ibland hos mamma, 9% bor enbart med en av sina föräldrar och 1% bor inte med någon av sina föräldrar (se diagram 2:4).

Av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet bor 66% med båda sina föräldrar, 17% bor enbart med en av sina föräldrar, 13% bor ibland hos pappa och ibland hos mamma, 4% uppger att de bor själva, med pojkvän eller flickvän eller med kompisar eller att inte något av alternativen stämmer med deras boende (se diagram 2:4).

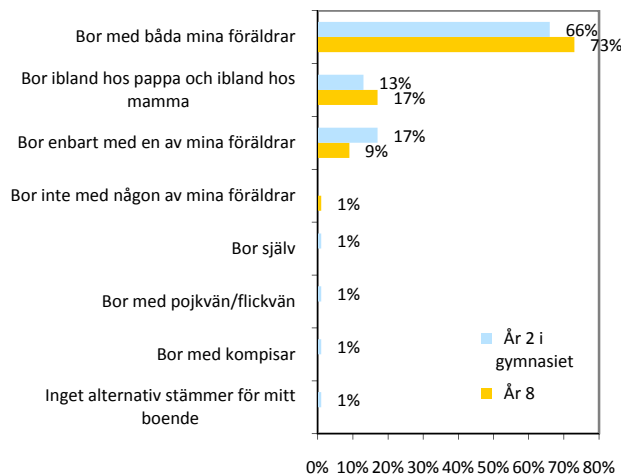

Diagram 2:4

Vem bor du tillsammans med? Per årskurs. För ungdomarna i årskurs 8 ingick ej svarsalternativen *Bor själv*, *Bor med pojkvän/flickvän*, *Bor med kompisar*, *Inget alternativ stämmer för mitt boende*. För ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet ingick ej svarsalternativet *Bor inte med någon av mina föräldrar*.

Cirka 4/5 av ungdomarna i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet uppger att de bor i *villa, gård* eller *radhus*, se diagram 2:5.

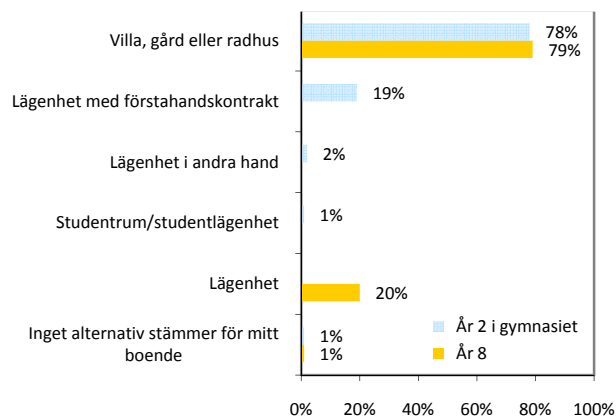

Diagram 2:5

Hur bor du? Per årskurs. För ungdomarna i årskurs 8 ingick ej svarsalternativen *Lägenhet med förstahandskontrakt*, *Lägenhet i andra hand*, *Studentrum/studentlägenhet*. För ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet ingick ej svarsalternativet *Lägenhet*.

Kapitel 3 Fritidssituationen för ungdomar i Vänersborg

Fritid är betydelsefull för de flesta människor. En aktiv fritid är en viktig del av en individs personliga utveckling, speciellt när man är ung.

Ungdomarna i Vänersborg är generellt sett nöjda med sin fritid. Den yngre målgruppen är överlag mer nöjd med sin fritidssituation än den äldre målgruppen. Det är fler bland den äldre målgruppen som upplever att de har lite fritid, tidsmässigt sett, än den yngre målgruppen.

Det ungdomarna i Vänersborg främst efterfrågar är möjligheter att *utöva sportaktiviteter* samt tillgång till fler *sociala mötesplatser* som caféer, discon och fritids- eller ungdomsgårdar. Det är framförallt ungdomarna i år 2 i gymnasiet som efterfrågar sociala mötesplatser.

I detta kapitel kommer vi att gå igenom *hur mycket fritid ungdomar har, hur nöjda de är med sin fritidssituation, vilka fritidsmöjligheter de ser saknas, ungdomars föreningsengagemang samt resor och internationell erfarenhet.*

Hur mycket fritid har ungdomar?

78% av ungdomarna i år 8 och 60% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet upplever att de har *lagom med fritid* eller *så mycket fritid att de inte vet vad de ska göra med sin tid* och 22% av ungdomarna i år 8 och 40% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet upplever att de har *så lite fritid att de inte vet hur de ska hinna med allt* (se diagram 3:1).

En majoritet av ungdomarna upplever att de har lagom med fritid eller så mycket fritid att de inte vet vad de ska göra med sin tid.

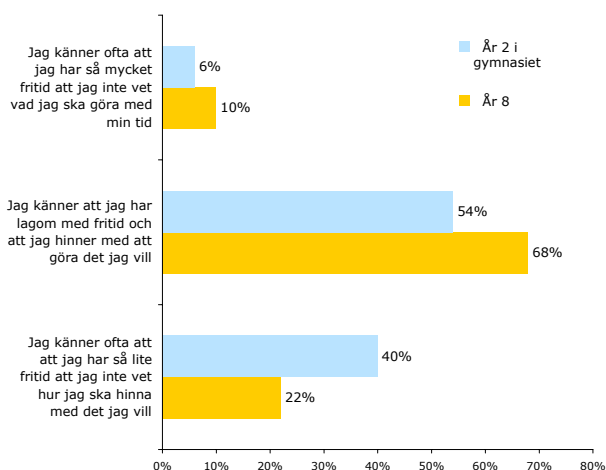

Diagram 3:1
Hur mycket fritid har du? Per årskurs.

Nöjd med fritidssituation

Den yngre målgruppen är mer nöjd med sin fritidssituation än den äldre målgruppen.

En majoritet, 77%, av ungdomarna i år 8 menar att det *finns ganska mycket eller väldigt mycket att göra på fritiden* av det de är intresserade av. 57% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet menar att det *finns ganska mycket eller väldigt mycket att göra på fritiden* av det de är intresserade av (se tabell 3:1).

Ungdomar i år 8 är *mer nöjda med sin fritidssituation* än ungdomarna i år 2 på gymnasiet.

43% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet och 23% av ungdomarna i år 8 upplever att det *finns ganska lite för dem att göra* eller att det *inte finns någonting för dem att göra* (se tabell 3:1).

Hur mycket finns att göra på fritiden?	År 8	År 2 i gymnasiet
Det finns väldigt mycket att göra	23%	16%
Det finns ganska mycket att göra	53%	41%
Det finns ganska lite att göra	20%	36%
Det finns väldigt lite/ingenting att göra	3%	7%

77% av ungdomarna i år 8 uppger att det finns ganska mycket samt väldigt mycket att göra på fritiden.

57% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet uppger att det finns ganska mycket samt väldigt mycket att göra på fritiden.

Tabell 3:1

Hur mycket, av det du är intresserad av, finns det att göra på fritiden? Per årskurs. På grund av avrundning blir summan av *det finns ganska och väldigt mycket att göra* för årskurs 8 77%.

15% av ungdomarna i år 8 och 14% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet uppger att det finns *något som de skulle vilja göra på sin fritid som de inte gör på grund av deras kön* (se diagram 3:2). Det framgår dock inte av undersökningen vad ungdomarna inte gör.

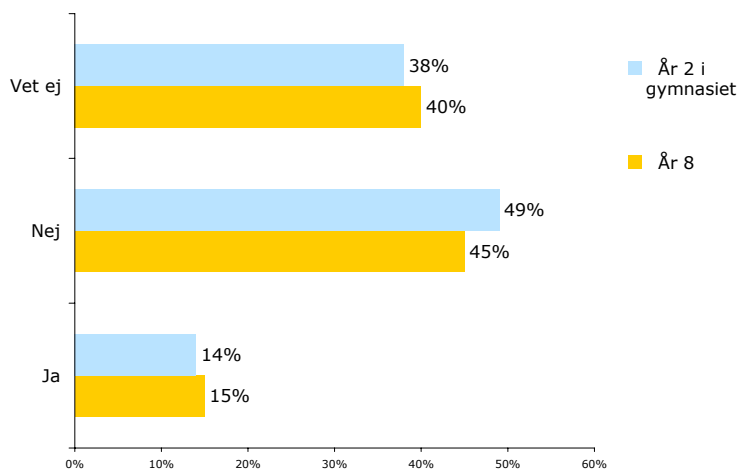

Diagram 3:2

Finns det något du skulle vilja göra på din fritid som du inte gör pga att du är kille eller tjej? Per årskurs.

Hur ofta ungdomarna gör fritidsaktiviteter

Det ungdomarna i högst grad (64%) uppger att de gör *varje dag* är *surfar och chattar på Internet*. Runt 46% av ungdomarna *umgås med kompisar varje dag* och 28% av ungdomarna *hjälp till hemma varje dag* (se tabell 3:2).

Många ungdomar idrottar varje vecka. Flera ungdomar går på *café, festar* någon gång per vecka eller månad.

Ungdomarna i år 8 *läser och skriver* i högre grad i jämförelse med ungdomarna i år 2 på gymnasiet.

Killar spelar i högre grad *dataspel* och de spelar i högre grad om *pengar på Internet* än vad tjejer gör. Det är anmärkningsvärt att ungdomar överhuvudtaget spelar om pengar på Internet, då de är för unga för att lagligen få spela.

Spelar om pengar på Internet, släktforskar, går på museum, spelar rollspel, tränar dans, spelar teater, målar, syr, åker skateboard, mekar med bilar är aktiviteter som en mindre grupp ungdomar gör (flertalet av dessa aktiviteter är ej medtagna i nedanstående tabell, men finns i bilaga).

Det ungdomarna gör i högst grad varje dag, oavsett ålder, är *surfar och chattar på Internet*.

Något färre än hälften av ungdomarna *umgås med kompisar* varje dag.

En fjärdedel av ungdomarna *hjälp till hemma* varje dag.

	År 8			År 2 i gymnasiet		
	Varje dag	Varje vecka	Aldrig	Varje dag	Varje vecka	Aldrig
Idrottar i klubb	14%	51%	29%	14%	35%	45%
Idrottar, men ej i klubb	14%	39%	20%	13%	43%	17%
Sportevenemang utan att själv delta	2%	13%	37%	1%	7%	35%
Umgås med kompisar	47%	44%	1%	46%	50%	1%
Deltar i föreningsverks.	10%	28%	40%	7%	15%	58%
Går på café	2%	7%	19%	1%	15%	12%
Går på restaurang/pub/bar	2%	5%	18%	<1%	9%	14%
Går på konsert	1%	1%	48%	<1%	2%	27%
Ungdomens hus	1%	10%	56%	<1%	5%	72%
Går på teater/musikal/dansuppv.	1%	2%	58%	<1%	<1%	50%
Går på museum/utställning	1%	3%	58%	<1%	<1%	62%
Går runt stan med kompisar	10%	36%	5%	5%	44%	5%
Går på fest	1%	11%	21%	1%	35%	6%
Är ute i naturen	14%	23%	17%	10%	19%	12%
Fiskar/jagar	1%	5%	46%	<1%	3%	57%
Sjunger/spelar instrument	18%	16%	44%	24%	12%	50%
Tränar dans/spelar teater	3%	12%	74%	3%	12%	77%
Målar/syr/annan	5%	15%	50%	2%	7%	64%
Läser	32%	32%	10%	19%	25%	14%
Skriver	39%	21%	14%	19%	21%	23%
Spelar datorspel	39%	27%	13%	20%	28%	16%
Surfar/chattar på Internet	64%	22%	6%	64%	28%	1%
Spelar om pengar på Internet	3%	2%	91%	1%	2%	91%
Hjälper till hemma	29%	43%	4%	27%	47%	3%

Tabell 3:2

Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Per årskurs och kön. I ovanstående tabell redovisas ej intervallerna *varje månad* och *varje år*, vilka utgör resterande procent upp till 100% per respektive svarsalternativ.

Ungdomarna uppger i störst omfattning att de oftast brukar vara *hemma hos varandra* när de träffar sina kompisar på fritiden. Ser vi

till ungdomar i årskurs 8 träffas de därefter oftast *utomhus* (22%) och när de *idrottar* (14%). Ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger även att de träffas *utomhus* (12%), på *café* (11%) och när de *idrottar* (10%).

	År 8	År 2 i gymnasiet
Hemma hos varandra	55%	59%
På ett café	1%	11%
På ett ungdomens hus, fritidsgård	5%	2%
På en restaurang, pub, bar	2%	2%
I en idrottshall	14%	10%
Utomhus	22%	12%
I en föreningslokal	<1%	2%
Inte på någon av ovanstående platser	1%	1%

Tabell 3:3
När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni OFTAST vara?
Per årskurs.

Sett per kön skiljer det sig inte i hur ungdomarna umgås på fritiden, förutom när det gäller att tjejer i årskurs 2 på gymnasiet i större omfattning *träffar sina vänner på café* än vad killar i samma årskurs gör samt att killar i årskurs 2 på gymnasiet i högre omfattning *träffar sina kompisar utomhus* än vad tjejer i samma årskurs gör.

Det ungdomarna i årskurs 8 efterfrågar när det gäller ställen att vara på för dem och deras kompisar är främst fler *fritidsgårdar* och *caféer*. Vissa av ungdomarna efterfrågar ställen att vara på lokalt, där de bor (exempelvis i Brålanda och Frändefors).

Det ungdomarna i årskurs 2 främst efterfrågar när det gäller ställen att vara på för dem och deras kompisar är främst *caféer som har öppet på kvällstid* och ställen att träffas på "där man slipper de yngre ungdomarna".

I båda åldersgrupperna framkommer ett behov av att få vara på mötesplatser som till exempel caféer och ungdomsgårdar som är riktade till deras specifika åldersgrupp.

Fritidsmöjligheter som saknas

Bland ungdomarna i år 8 nämner man främst avsaknaden av olika *sportmöjligheter*. Många nämner en bandyhall och vissa efterfrågar skatepark. Några enstaka nämner också danshus och badhus. Utöver sportmöjligheter efterfrågar ungdomarna fler sociala mötesplatser i form av *ungdomsdiscon*, *ungdomscaféer*, *Internetcaféer*, *fler fritidsgårdar* och några enstaka efterfrågar fler *affärer* att kunna handla i. Några enstaka ungdomar efterfrågar fler aktiviteter i det område där de bor.

Ungdomarna i år 8 efterfrågar:

- Sportmöjligheter
- Ungdomsdisco
- Ungdomscafé
- Internetcafé
- Fler fritidsgårdar
- Affärer

Ungdomarna i år 2 i gymnasiet efterfrågar också möjligheter till olika sportaktiviteter men de efterfrågar i lika stor utsträckning sociala mötesplatser som exempelvis *caféer*, *discon* och *ungdomsgårdar*. En stor del efterfrågar även *fler replokaler* att utöva musik i.

Ett antal ungdomar (främst bland ungdomarna i år 2 på gymnasiet) efterfrågar *bättre kommunikationsmöjligheter* till de områden där de bor. Ett antal ungdomar efterfrågar även fler möjligheter till *aktiviteter på helgerna*.

- Ungdomarna i år 2 på gymnasiet efterfrågar:
- Ungdomscafé
 - Sportmöjligheter
 - Ungdomsdisco
 - Fler replokaler
 - Fler ungdomsgårdar
 - Affärer

Föreningsliv

Föreningslivet fungerar som en mötesplats för sociala relationer. Dess medlemmar får bland annat möjlighet att utveckla kompetens och egenskaper som behövs för gemensamt beslutsfattande. Enligt Ungdomsstyrelsens *Ung idag 2007* har föreningslivet en stark ställning bland de unga, men andelen unga som är medlemmar sjunker.

60% av ungdomarna i år 8 och 42% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet uppger att de i någon omfattning deltar i föreningsverksamhet idag.

Medlemskap i föreningsliv

Många ungdomar i Vänersborg (61% av ungdomarna i år 8 och 47% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet) är medlemmar i idrottsföreningar. I övrigt är aktiviteten i föreningslivet låg. I minst omfattning verkar ungdomarna engagera sig i föreningar med samhällsinriktning och politisk inriktning.

När det gäller medlemskap i föreningslivet är ungdomarna främst *aktiva* medlemmar. Få ungdomar har *förtroendeuppdrag* (se diagram 3:3-3:4).

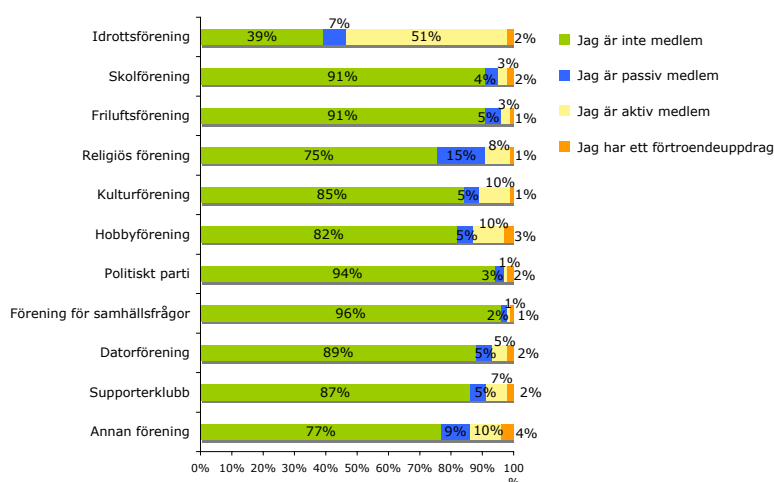

Diagram 3:3

Är du just nu medlem i någon/några av följande föreningar?
Per årskurs 8. *Jag är inte medlem* finns längst till vänster på stapeln och *Jag har ett förtroendeuppdrag* finns längst till höger på stapeln.

Ungdomarna i år 8 är främst *aktiva medlemmar* i *idrottsföreningar*, *hobbyföreningar* och *kulturföreningar*. Flest passiva medlemmar har religiösa föreningar.

Ungdomarna i år 2 i gymnasiet är främst *aktiva medlemmar* i *idrottsföreningar* och *kulturföreningar*.

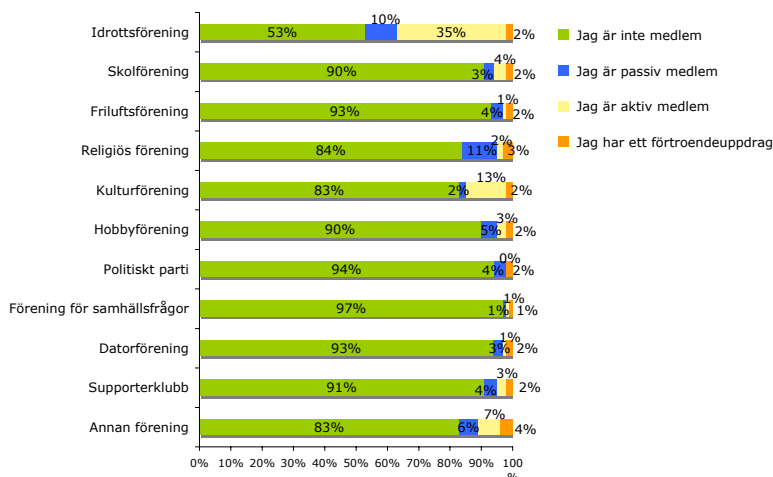

Diagram 3:4

Är du just nu medlem i någon/några av följande föreningar?
Per årskurs 2 i gymnasiet. *Jag är inte medlem* finns längst till vänster på stapeln och *Jag har ett förtroendeuppdrag* finns längst till höger på stapeln.

Ungdomars inflytande i föreningsverksamheten

Runt 43% av ungdomarna anger att de har *tillräckligt med inflytande* i den förening de är mest aktiva i.

Närmare var tredje person uppger att de *inte vill påverka föreningens verksamhet* och runt 25% uppger att de *vill ha ett ökat inflytande i föreningsverksamheten*. Mönstret är detsamma oavsett årskurs.

Resor och internationell erfarenhet

Ungdomarna i årskurs 8 har i högre grad än ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet gjort någon *semesterresa eller nöjesresa* under de senaste 12 månaderna som varat minst en vecka (se diagram 3:5).

47% av ungdomarna i årskurs 8 och 66% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de har varit utanför Sverige utan sällskap av sina föräldrar. 53% av ungdomarna i årskurs 8 och 34% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de *aldrig* har det.

Ungdomarna har främst *varit på semester*, följt av *besökt släkt eller vänner*, *annat* samt *studerat* (även språkresa eller kort kurs) när de varit utomlands.

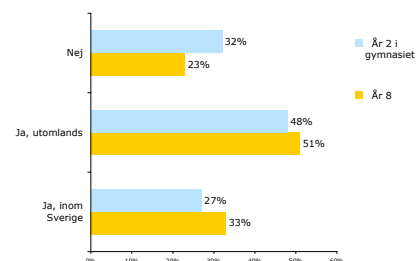

Diagram 3:5

Har du under de senaste 12 månaderna gjort någon semesterresa eller nöjesresa som varat minst en vecka? Per årskurs. Då det är en flervalsfråga utgör staplarna mer än 100%.

Bland de ungdomar som *inte har arbetat, studerat, varit volontär eller varit på ungdomsutbyte utomlands* utmärker sig killar genom att i högre grad än tjejer uppge att de inte är intresserade av något av det, se diagram 3:6.

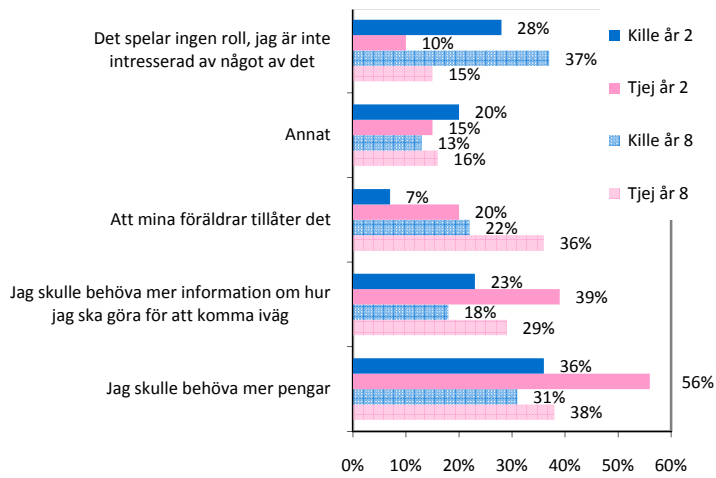

Diagram 3:6
Om du inte har arbetat, studerat, varit volontär eller varit på ungdomsutbyte utomlands, vad behövs för att du ska göra det? Per årskurs och kön.

Kapitel 4 Skola

Skolan är den plats där ungdomarna tillbringar störst sammanhängande del av sin vakna tid och den utgör en viktig del av ungdomarnas liv. I skolan skall ungdomarna få lära sig kunskap. Men skolan har också en roll när det gäller att förmedla grundläggande samhällsvärderingar. I läroplanen, Lpo 94, står det bland annat att skolan skall främja förståelse för andra människor och medmänsklighet.

Generellt uppger Vänersborgs ungdomar i år 8 och i år 2 på gymnasiet att det är *bra stämning i skolan* och att *elever och lärare bemöter varandra med respekt*. Det är dock viktigt att komma ihåg att även om flertalet frågeområden i undersökningen visar positiva resultat finns det alltid möjlighet till förbättring inom alla områden.

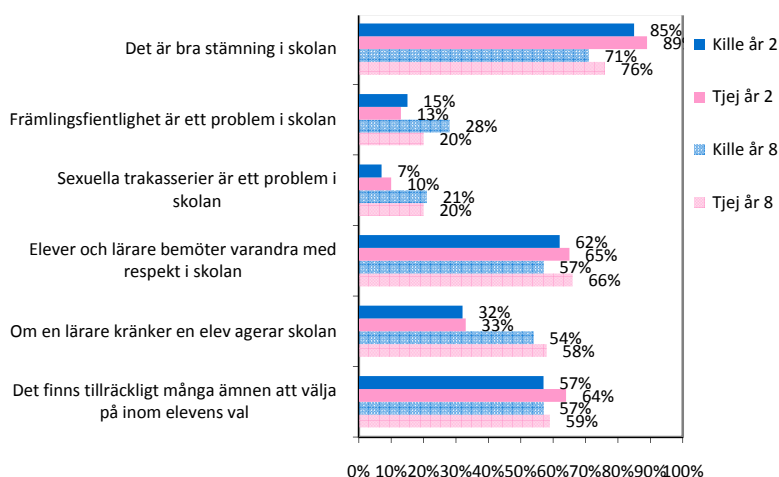
Det är även viktigt att samtliga skolungdomar blir sedda och att skolan fångar upp eventuella ungdomar som är "på glid" och ungdomar med asociala beteenden.

I avsnitten som följer kommer vi att gå igenom hur ungdomarna uppfattar sin *skolmiljö* samt hur de ser på *inflytande i skolan*.

Skolmiljö

En majoritet av ungdomarna uppger att det är en *bra stämning i skolan*. I störst omfattning uppger ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet att det är *bra stämning på skolan* (87%). Ungdomarna i årskurs 8 uppger i lägre omfattning att det är *bra stämning på skolan*. De anger också i högre grad än ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet att *sexuella trakasserier, främlingsfientlighet och mobbning* är problem på skolan (se diagram 4:1 samt tabell 4:2).

En majoritet av ungdomarna uppger att det är bra stämning i skolan.

Skolmiljön uppges i högst omfattning vara ganska bra eller mycket bra.

Skolmaten uppges i högst omfattning vara ganska dålig eller mycket dålig.

Diagram 4:1
Andel ungdomar som anser att följande påståenden stämmer *mycket bra* eller *ganska bra*. Per årskurs och kön.

61% av ungdomarna i år 8 och 67% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet uppger att *skolmiljön* är *ganska bra* eller *mycket bra*.

Skolbiblioteket upplevs i högre grad vara *ganska bra* eller *mycket bra* bland ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet.

I högst omfattning uppges *skolmaten* vara *ganska dålig* eller *mycket dålig* (47% i år 8 vs 39% i år 2 på gymnasiet), se tabell 4:1.

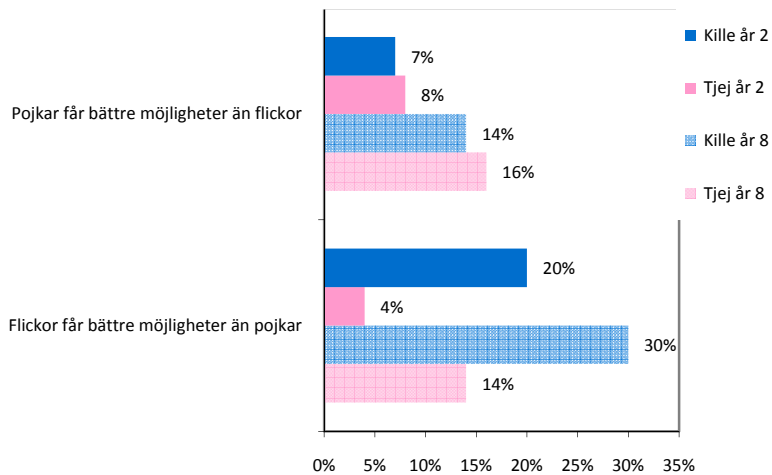
Vad tycker du om följande saker i din skola?	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra / dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt
År 8					
Skolmiljön	19%	43%	17%	9%	12%
Skolbiblioteket	12%	34%	21%	18%	16%
Skolmaten	8%	28%	17%	20%	27%
Ditt schema	14%	42%	22%	10%	13%
Möjligheten att få extra stöd	30%	44%	12%	6%	8%
År 2 i gymnasiet					
Skolmiljön	14%	53%	20%	9%	3%
Skolbiblioteket	29%	47%	16%	4%	3%
Skolmaten	7%	27%	27%	20%	19%
Ditt schema	20%	43%	20%	13%	5%
Möjligheten att få extra stöd	21%	42%	27%	5%	6%

Tabell 4:1
Vad tycker du om följande saker i din skola? Per årskurs.

Jämlikhet

Killar anser i högre grad än tjejer att *flickor får bättre möjligheter än pojkar*, se diagram 4:2.

När det gäller frågan om *pojkar får bättre möjligheter än flickor* uppger ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet i något högre grad än ungdomarna i årskurs 8 detta. För denna fråga skiljer det sig inte mellan könen.

Killar anser, oavsett ålder, att "flickor får bättre möjligheter än pojkar".

Diagram 4:2
Andel ungdomar som anser att följande påståenden stämmer *mycket bra* eller *ganska bra*. Per årskurs och kön.

Skolk

Ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet *skolkar* i högre utsträckning än ungdomar i årskurs 8 (66% vs 23%).

38% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet och 12% av ungdomarna i årskurs 8 skolkar någon gång i månaden eller oftare.

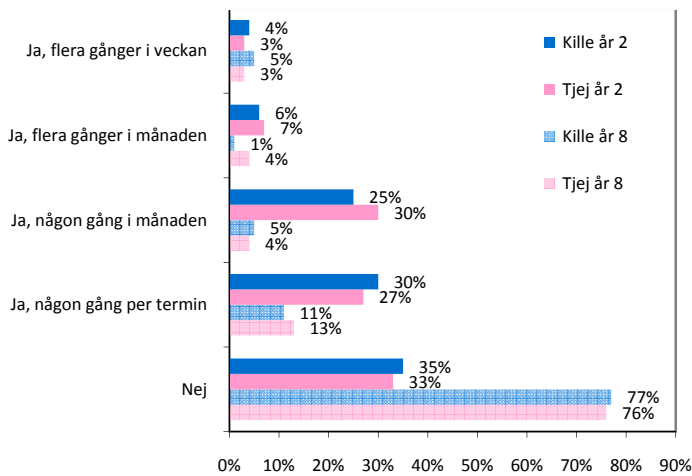

Diagram 4:3
Brukar du skolka? Per årskurs och kön.

Mobbning

Betydligt fler bland ungdomarna i årskurs 8 upplever att *mobbing är ett problem i skolan*. 30% av ungdomarna i år 8 och 12% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet anser att *mobbing är ett problem i skolan*. Tjejer och killars svar är samstämmiga. Mobbing tas även upp i kapitel 6 om *Trygghet och hälsa*.

Det är främst ungdomar i år 8 som upplever att *mobbing är ett problem i skolan*.

Mobbning är ett problem i skolan	År 8	År 2 i gymnasiet
Stämmer mycket bra	10%	5%
Stämmer ganska bra	20%	7%
Stämmer varken bra eller dåligt	29%	28%
Stämmer ganska dåligt	25%	34%
Stämmer mycket dåligt	16%	27%

30% (10% + 20%) för År 8 och 12% (5% + 7%) för År 2 i gymnasiet.

Tabell 4:2
Mobbing är ett problem i skolan. Per årskurs.

Bland ungdomarna i årskurs 8 är det mer än hälften (56%) som anser att *skolan agerar om en elev mobbar en annan elev*. En femtedel (20%) anser att *skolan inte agerar i tillräcklig utsträckning* (se tabell 4:3). Killarna i årskurs 8 anser detta i högre omfattning än tjejerna (30% vs 11%).

Drygt en femtedel, oavsett årskurs, anser att skolan inte agerar i tillräcklig utsträckning om en elev mobbar en annan.

Bland ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet ställer sig närmare hälften (49%) *tveksamma*, 28% anser att *skolan agerar om en elev mobbar en annan elev* och 24% anser att *skolan inte agerar i tillräcklig utsträckning* (se tabell 4:3).

Om en elev mobbar en annan elev agerar skolan	År 8	År 2 i gymnasiet
Stämmer mycket bra	22%	6%
Stämmer ganska bra	34%	22%
Stämmer varken bra eller dåligt	23%	49%
Stämmer ganska dåligt	12%	14%
Stämmer mycket dåligt	8%	10%

56% (22% + 34%) för År 8 och 28% (6% + 22%) för År 2 i gymnasiet.
20% (12% + 8%) för År 8 och 24% (14% + 10%) för År 2 i gymnasiet.

Tabell 4:3
Om en elev mobbar en annan elev agerar skolan. Per årskurs och kön.

Inflytande i skolan

I läroplanen, Lpo 94, står det att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. För att ungdomarna ska ha möjlighet att påverka i skolan behöver de veta hur och i vilka sammanhang de har möjlighet att påverka.

43% av ungdomarna i år 8 och 38% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet uppger att de *har fått veta vad de ska ha inflytande över i skolan*.

Nästan lika många bland ungdomarna i år 8 som år 2 på gymnasiet uppger att *skolan uppmuntrar till aktiv medverkan i klassråd och elevråd* (48% vs 44%).

Ungdomarna i år 8 uppger i högre omfattning än ungdomarna i år 2 på gymnasiet att *elevrådet tas på allvar och lyssnas på av personalen* i skolan (61% vs 41%). Tjejerna uppger detta i högre grad än killarna, se diagram 4:4.

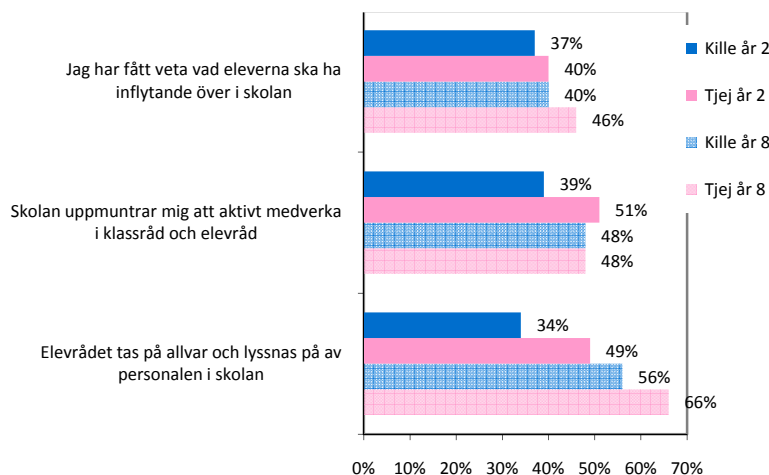

Diagram 4:4
Andel ungdomar som anser att följande påståenden stämmer *mycket bra* eller *ganska bra*. Per årskurs och kön.

En stor del av ungdomarna vill gärna vara med och påverka vad som händer i skolan. *Vad de får lära sig, hur de ska arbeta samt läxor, prov och schema* är de områden som ungdomarna främst vill vara med och bestämma om. *Skolmiljön ute* är ungdomarna minst intresserade av att vara med och bestämma om. Prioriteringsordningen gäller både ungdomarna i år 8 och år 2 på gymnasiet, se diagram 4:5-4:6.

Ser man till vad ungdomarna upplever att de får vara med och bestämma om är det främst *hur de ska arbeta* och *vad de får lära sig*, dock inte i lika hög omfattning som andelen som vill vara med och bestämma, se diagram 4:5-4:6.

Ungdomarna VILL bestämma om:

- Vad de får lära sig
- Hur de ska arbeta
- Läxorna (samt för år 2 i gymnasiet även proven och schemat)

Skolmiljön ute vill ungdomarna i minst grad vara med och bestämma om.

Ungdomarna FÅR bestämma om:

- Hur de ska arbeta
- Vad de får lära sig
- Skolmiljön (för år 8)
Proven (för år 2 i gymnasiet)

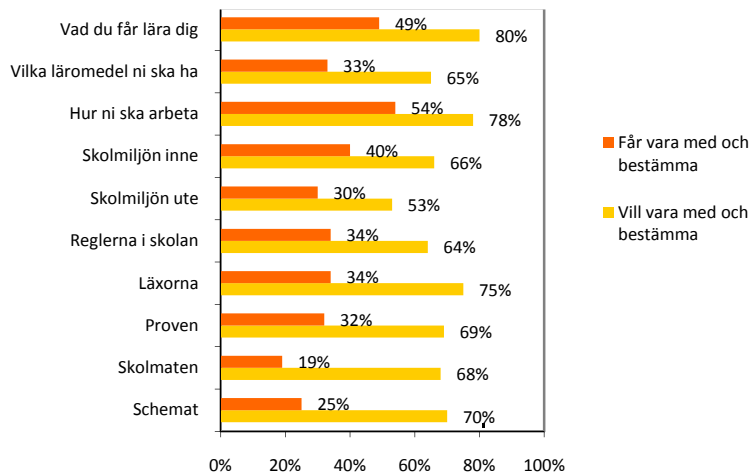

Diagram 4:5
Hur mycket vill (och får) du vara med och bestämma om?
Per årskurs 8. Andel som angett *väldigt mycket* eller *ganska mycket*.

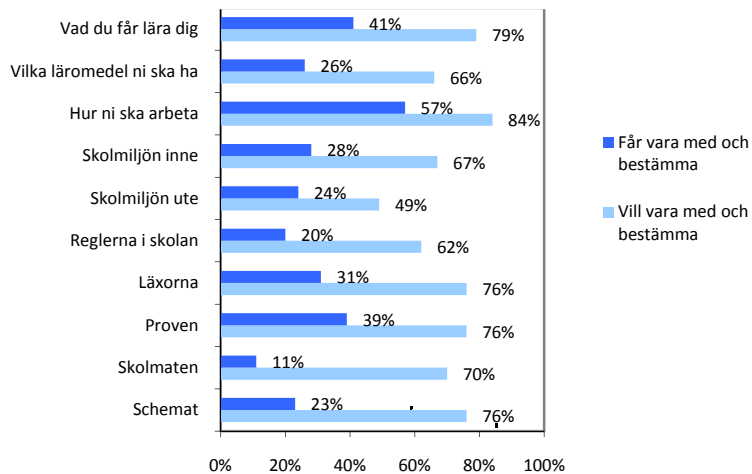

Diagram 4:6
Hur mycket vill (och får) du vara med och bestämma om?
Per årskurs 2 i gymnasiet. Andel som angett *väldigt mycket* eller *ganska mycket*.

Information om vidare studier

Majoriteten, 70%, av ungdomarna i *årskurs 2 i gymnasiet* anser att informationen de fick inför valet av gymnasieprogram var *ganska bra* eller *mycket bra*. Nästan 2/3 av ungdomarna i årskurs 8 uppger att de *inte har fått någon information*, se tabell 4:4.

Vad tycker du om den information du fått inför valet av gymnasieprogram?	År 8	År 2 i gymnasiet	
Mycket bra	8%	18%	} 70%
Ganska bra	13%	52%	
Varken bra eller dålig	9%	19%	
Ganska dålig	4%	7%	} 9%
Mycket dålig	4%	2%	
Jag har inte fått någon information	63%	2%	

Tabell 4:4

Vad tycker du om den information du fått inför valet av gymnasieprogram? Per årskurs.

Ungefär lika många av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* anser att informationen de fick om fortsatta studier på universitetet och val av yrke var *ganska bra* eller *mycket bra* (30%) samt att den var *ganska dålig* eller *mycket dålig* (31%), se tabell 4:5.

Vad tycker du om den information du fått om fortsatta studier på universitetet och val av yrke?	År 2 i gymnasiet	
Mycket bra	7%	} 30%
Ganska bra	23%	
Varken bra eller dålig	25%	
Ganska dålig	22%	} 31%
Mycket dålig	9%	
Jag har inte fått någon information	13%	

Tabell 4:5

Vad tycker du om den information du fått om fortsatta studier på universitetet och val av yrke? Per årskurs 2 i gymnasiet.

Kapitel 5 Politik & inflytande

Ungdomar lever i nuet och skapar sitt normsystem i nuet. Detta gör att ungdomar i högre grad än vuxna ser systemets brister och svagheter. Ungdomars politiska beteende ger oss vuxna en inblick i de samtida samhällsliga utvecklingstrenderna.

- ⇒ Hur ser ungdomar på samhällsfrågor och politik?
- ⇒ Vad är det för samhällsliga frågor de vill lyfta?
- ⇒ Var någonstans och hur uttrycker de dessa frågor?

Ovanstående tre punkter är viktig kunskap att inhämta för dem som idag arbetar med samhällsfrågor. Att förringa ungdomsprotester och ungdomsengagemang till att handla om ungdomars sätt att revoltera mot vuxenvärlden är att göra sig själv en otjänst.

Ungdomsprotester är informationsbärare för rådande systems strukturella problem och svagheter.

Etablissemangen (politiker och ansvariga) har mycket att vinna på att anpassa sig till ungdomars sätt att föra debatt, istället för att kräva att ungdomar anpassar sig till etablissemangets debattstruktur.

Ungdomsprotester är informationsbärare för rådande systems strukturella problem och svagheter.

Intresserade av politik & samhällsfrågor

20% av ungdomarna i år 8 och 30% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet har svarat att de är *mycket eller ganska intresserade* av politik. 39% av ungdomarna i år 8 och 51% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet har svarat att de är *mycket eller ganska intresserade* av samhällsfrågor. Hela 58% av ungdomarna i år 8 och 62% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet har svarat att de är *mycket eller ganska intresserade* av vad som händer i andra länder.

Killar är genomgående i högre omfattning intresserade av politik än tjejer. Tjejer är däremot i högre omfattning intresserade av samhällsfrågor och vad som händer i andra länder än killar.

Samhällsfrågor vs politik

En intressant fråga att ställa sig är vad det ligger i skillnaderna för ungdomar mellan att vara intresserad av *politik* vs *samhällsfrågor* vs *vad som händer i andra länder*.

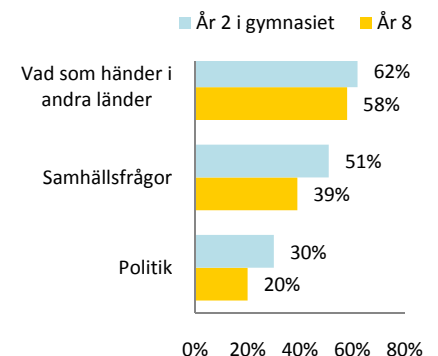

Diagram 5:1
Är mycket eller ganska intresserad av...
Per årskurs.

Kontakt mellan ungdomar & politiker

En stor grupp av ungdomarna både i år 8 (62%) och år 2 på gymnasiet (68%) tycker att det är *mycket viktigt* eller *ganska viktigt* att ungdomar och politiker träffas och diskuterar, se diagram 5:2.

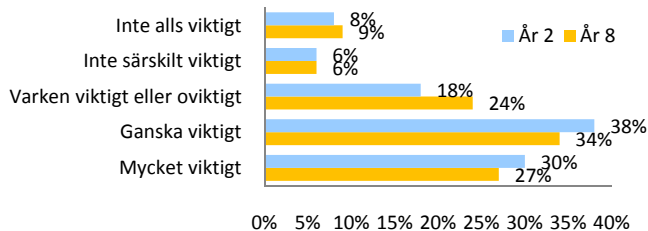

Diagram 5:2.

Hur viktigt tycker du att det är att beslutsfattare i kommunen och grupper av ungdomar träffas och diskuterar? Per årskurs.

36% av ungdomarna i år 8 och 37% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet vill träffa en beslutsfattare.

Sedan september 2006 finns det ett ungdomsråd i kommunen. Ungdomsrådet verkar för att ungdomar i Vänersborg ska vara delaktiga i beslut som de är direkt och indirekt berörda av och att ungdomarna ska ha ett forum för dialog med politiker och tjänstemän i kommunen.

Till Ungdomsrådet är det knutet en politikergrupp med två medlemmar från vardera barn- och ungdomsnämnden, gymnasienämnden och socialnämnden samt en tjänsteman som fungerar som resurs till Ungdomsrådet. Se www.vanersborg.se/barnochutbildning/ung/ungdomsradet

Till vem skulle du vända dig?

35% av ungdomarna i år 8 och 45% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet *vet inte vart eller till vem de skulle vända sig om de vill påverka något i Vänersborgs kommun*. 14% i år 8 och 13% i år 2 på gymnasiet har svarat att de inte vill påverka.

I år 8 skulle ungdomar vända sig till följande om de vill påverka i sin kommun:

- ① Personlig kontakt (21%)
- ② Politiskt parti eller politiskt ungdomsförbund (13%)
- ③ Annat (12%)
- ④ Någon organiserad ungdomsgrupp som jobbar med inflytande (9%)

I år 2 på gymnasiet skulle ungdomar vända sig till följande om de vill påverka i sin kommun:

- ① Medierna (14%)
- ② Personlig kontakt (11%)
- ③ Politiskt parti eller politiskt ungdomsförbund (10%)
- ④ Tjänstemän eller politiker (9%)

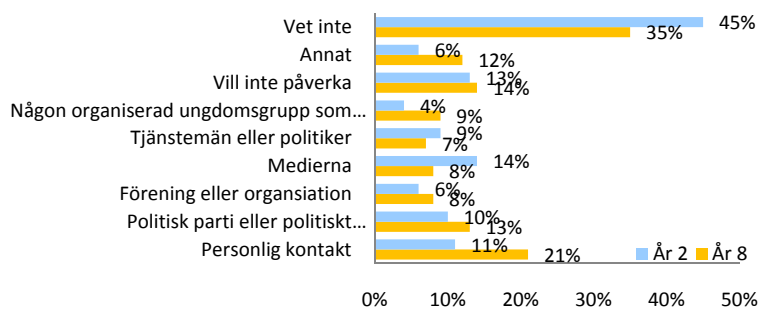

Diagram 5:3
Till vem eller vart vänder du sig om du vill påverka något i din kommun? Per årskurs.

Detta skulle jag satsa på om jag var politiker

Ungdomarna fick ange fyra områden som de skulle satsa på om de var politiker.

Ungdomarna i år 8 skulle främst satsa på:

- ① Lika lön för lika arbete för kvinnor och män (13%)
- ② Arbeta mot kriminalitet (11%)
- ② Idrottsanläggningar (11%)
- ③ Bostäder för unga (8%)
- ④ Skapa arbete för unga (7%)
- ④ Arbeta mot främlingsfientlighet och rasism (7%)
- ④ Sjukvård (7%)

Ungdomarna i år 2 på gymnasiet skulle främst satsa på:

- ① Skapa arbete för de unga (14%)
- ② Bostäder för unga (10%)
- ② Arbeta mot kriminalitet (10%)
- ③ Lika lön för lika arbete för kvinnor och män (9%)
- ④ Idrottsanläggningar (8%)
- ④ Arbeta mot främlingsfientlighet och rasism (8%)

Aktivt deltagande

50% av ungdomarna vill vara med och påverka de frågor som rör Vänersborgs kommun. För tjejer och killar i år 2 på gymnasiet skiljer det sig mellan könen. 59% av tjejerna har svarat att *de vill vara med och påverka* medan 44% av killarna har svarat det samma.

Det som ungdomar i år 8 framförallt vill vara med och påverka är:

- ① Frågor som rör skolan, bättre skolmiljö, få bort mobbning från skolan, bättre skolmat, bättre planering.
- ② Bandyhall
- ③ Kollektivtrafik

Det som ungdomar i år 2 på gymnasiet framför allt vill vara med och påverka är:

- ① Frågor som rör skolan, bättre skolmiljö, få bort mobbning från skolan, bättre skolmat, bättre planering.
- ② Fritidsaktiviteter, café
- ③ Kollektivtrafik

De som inte vill vara med och påverka har framför allt angett följande anledningar till varför:

- ① Är inte tillräckligt intresserade (51% år 8 och 55% år 2 på gymnasiet)
- ② Kan för lite om hur jag ska göra (36% år 8 och 28% år 2 på gymnasiet)
- ③ Tror inte att det spelar någon roll, de som bestämmer lyssnar inte i alla fall (22% år 8 och 38% år 2 på gymnasiet)

En politisk handling

Att ha utfört en politisk handling skiljer sig åt mellan årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet, likaså skiljer det sig mellan tjejer och killar, se diagram 5:5.

Den vanligaste politiska aktiviteten som ungdomar gör är att *skriva på en namninsamling*. 25% av ungdomarna i år 8 och 43% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet har svarat att de har gjort detta. Vanligast är det bland tjejer i år 2 på gymnasiet, där 53% av tjejerna har gjort det här.

Näst vanligaste aktiviteten är att *bära märke eller symbol som uttrycker en åsikt*, vilket 18% av ungdomarna i år 8 och 26% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet har. Att skriva på en namninsamling eller att bära ett märke eller en symbol som uttrycker en åsikt behöver inte alltid vara en direkt politisk handling utan kan vara en del i ett identitetsskapande, ett bekräftande på att man tillhör en grupp (bortanför det egentliga politiska budskapet för det man skriver under eller det symbolen/knappen står för).

- Vill vara med & påverka i frågor ...
- Vill inte vara med & påverka i frågor...

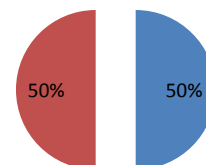

Diagram 5:4
Vill du vara med & påverka i frågor som rör den kommun där du bor? Per samtliga ungdomar.

"Allt, det mesta är skit här för kommunmännen är så konservativa och har ingen aning om hur det är att vara ungdom i dagens samhälle. In med en yngre generation."

"Hur vår skola/arbetsplats ska fungera."

På tredje plats kommer att *chatta/debattera politik på internet* som 7% av ungdomarna i år 8 och 13% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet har svarat att de gjort. 12% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet svarade också att de har *skrivit insändare*.

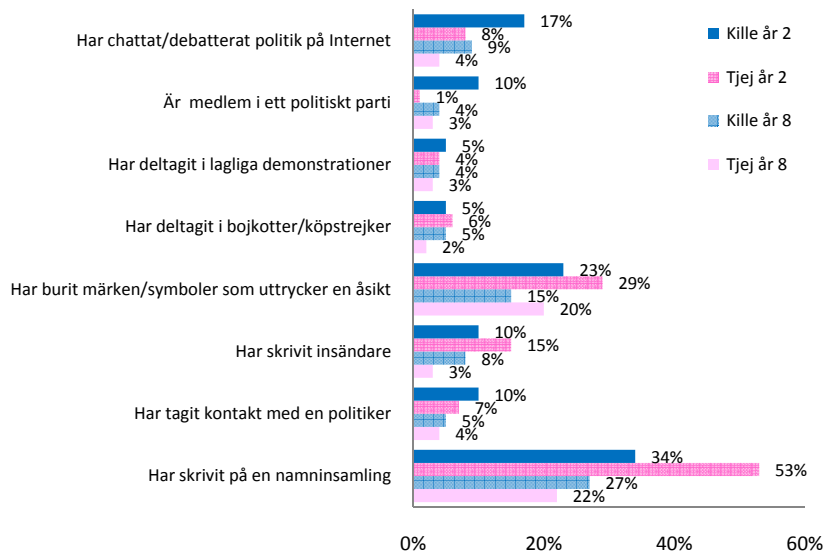

Diagram 5:5

Har du någon gång under det senaste året deltagit i någon av följande aktiviteter?
Per årskurs och kön.

Ser vi till de politiska aktiviteter som ungdomarna skulle tänka sig att göra men som de ännu inte har gjort så hamnar många av aktiviteterna relativt högt i förhållande till gruppen som inte kan tänka sig att delta med undantag för *chatta/debattera politik på nätet, vara medlem i ett politiskt parti*. Tjejer i år 2 på gymnasiet utmärker sig med att i högre grad än de övriga kunna tänka sig att göra flera av aktiviteterna, se diagram 5:6.

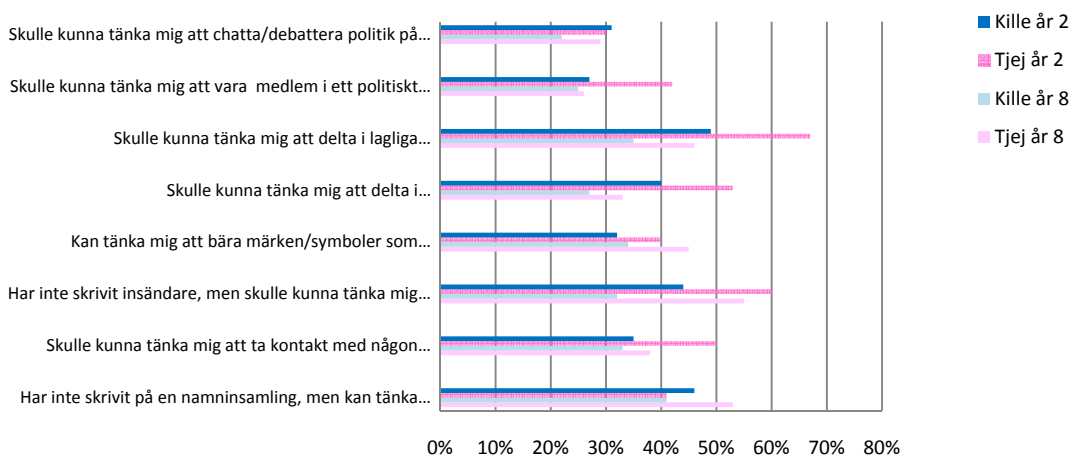

Diagram 5:6

Skulle du kunna tänka dig att delta i någon av följande aktiviteter om du inte redan har gjort det? Per årskurs och kön.

Killarna utmärker sig att i högre grad svara att de inte kan tänka sig att delta i politiska aktiviteter, se diagram 5:7.

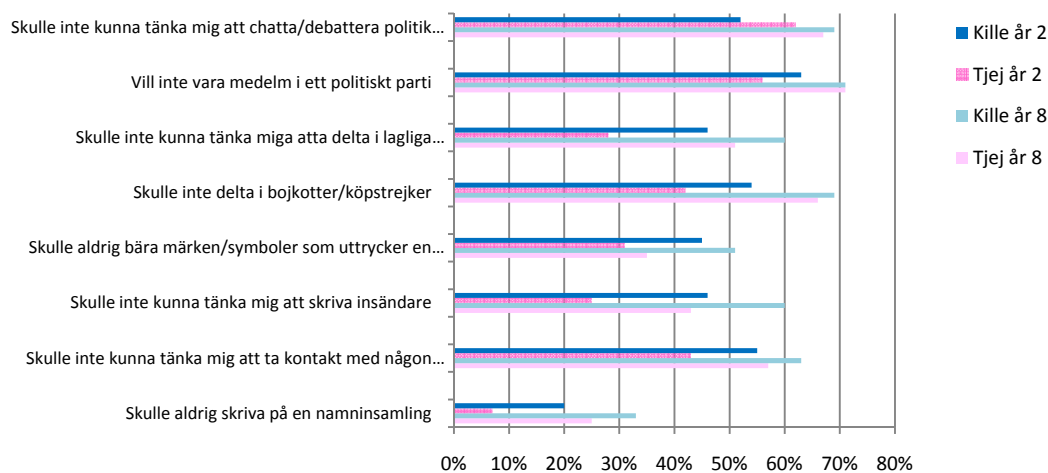

Diagram 5:7
Skulle inte kunna tänka dig att delta i någon av följande aktiviteter? Per årskurs och kön.

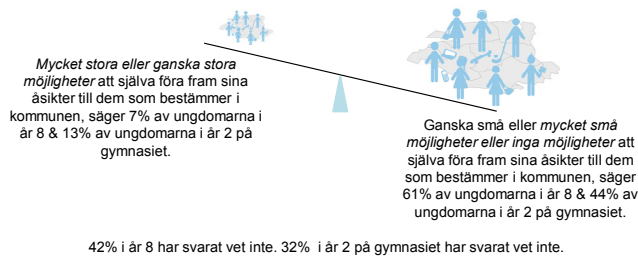
Av ungdomarna i år 2 på gymnasiet är det 8% av tjejerna och 17% av killarna som röstade i valet 2006.

	Tjej år 2	Kille år 2
Ja	8%	17%
Nej, jag valde att inte rösta	<1%	4%
Nej, jag hade inte fyllt 18 år	91%	74%
Nej, jag hade inte rösträtt på grund av att jag inte bott i landet	---	5%

Tabell 5:1
Röstade i valet till kommun, lansting och/eller riksdag (inte skolvalet) den 17 september 2006. Per årskurs 2 i gymnasiet och kön.

Utomparlamentariska aktiviteter

19% av ungdomarna i år 8 och 26% i år 2 upplever att det är *mycket små möjligheter eller inga möjligheter* att själva föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen, se diagram 5:8. Utomparlamentariska aktiviteter får sin grogrund när människor inte känner sig hörda. Utomparlamentarism är motsatsen till parlamentarism. Aktioner genomförs direkt i samhället av de berörda, istället för att låta processen/besluten tas och genomdrivas av politiska organ såsom kommunfullmäktige, landstingsfullmäktige, riksdagen eller regeringen. Politiska förändringar försöker skapas genom aktioner av fredlig eller militant karaktär.

I de sammanhang där ungdomar har deltagit i utomparlamentariska handlingar som exempelvis att förstöra någon annans egendom, ockupera hus eller område, delta i olagliga demonstrationer säger ungdomar att deras röst inte hade blivit hörd om dessa aktiviteter inte hade gjorts. *”Media eller politiker lyssnar först till oss efter att vi tagit till dessa handlingar”*. Inte sällan hör man i intervjuer av politiker och ungdomar i samband med en ockupation eller demonstration att politiker säger att de bjudit in ungdomarna för att föra en diskussion, men att ungdomarna inte är villiga att delta. Ungdomarna å sin sida uttrycker att politikerna inte vill diskutera och att det inte finns något forum att mötas.

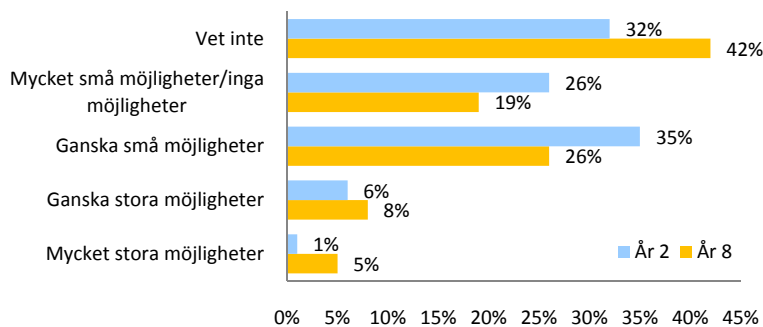

Diagram 5:8
Hur stora möjligheter tycker du att du själv har att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Per årskurs.

Deltagit i utomparlamentarisk aktivitet

De flesta ungdomar, runt 80-90%, har inte deltagit och skulle heller inte kunna tänka sig att delta i en utomparlamentarisk aktivitet så som att *förstöra annans egendom, ockupera hus eller område* eller *delta i olagliga demonstrationer*.

Trots detta har 5% förstört annans egendom, 4% har ockuperat hus eller område, 3% har målat politiska slagord på allmän plats och 5% har deltagit i olaglig demonstration.

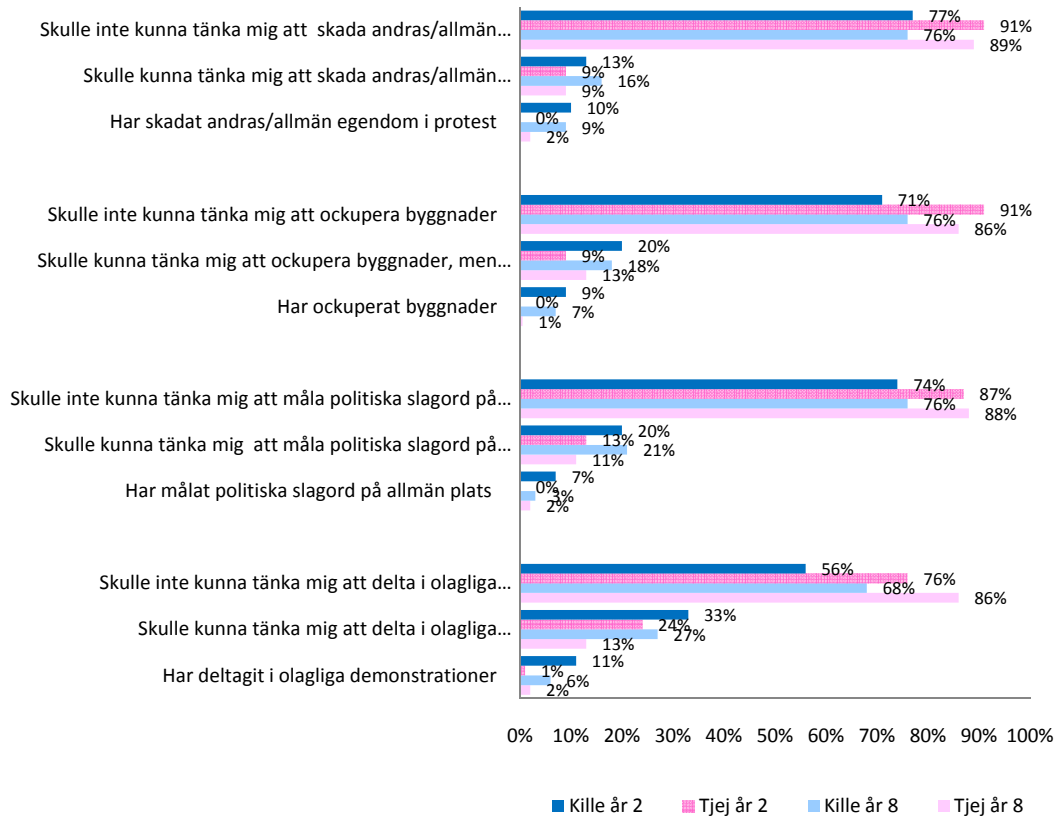

Diagram 5:9

Har du någon gång under det senaste året deltagit i någon av följande aktiviteter, eller kan du tänka dig att göra det? Per årskurs och kön.

Kapitel 6 Trygghet & hälsa

Det här kapitlet kommer att omfatta trygghet och hälsa. Studien inbegriper ungdomarnas syn på detta det senaste halvåret.

Trygghet

Att känna trygghet är ett grundläggande behov i en människas liv. Känslan av att vara trygg kopplas ofta till sociala former så som vänner och familj, men även till den fysiska miljön. Ungdomarnas uppfattning av trygga platser speglar den här kopplingen.

Allmänt om trygghet

26% av ungdomarna i årskurs 8 och 28% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet har upplevt otrygghet i form av *hot, stöld, misshandel, sexuellt våld/utnyttjande* eller att de *inte har vågat gå ut*.

26% i årskurs 8 och 28% i årskurs 2 på gymnasiet har känt sig otrygga.

Den vanligaste formen av otrygghet är kopplat till hot eller stöld som i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet nämns utav 10-11% av eleverna. Det är något fler killar som blivit utsatta för dessa brott. Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet ligger antalet anmälda olaga hot mot person under 18 år i Västra Götalands län på 10% under 2006.

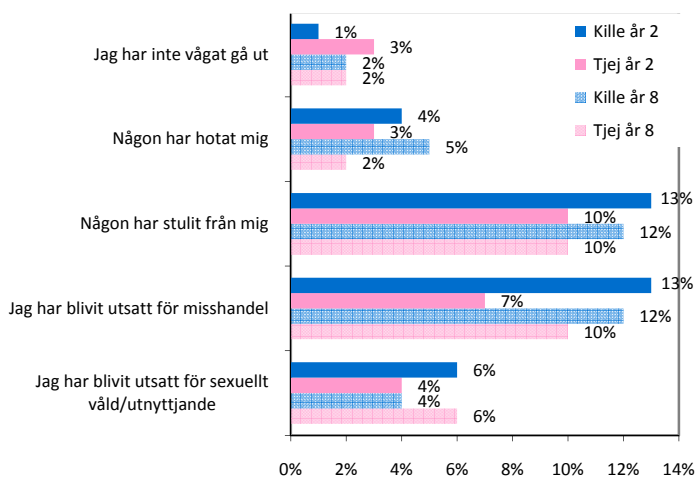

Diagram 6:1

Om du tänker tillbaka på det senaste halvåret, har något av följande hänt dig? Per årskurs och kön. De som inte blivit utsatt för något finns inte med i diagrammet. Då det är en flervalsfråga blir summan ej 100%.

- Trygga platser:
- Hemmet
 - Bostadsområde på dagen
 - Klassrummet

De platser som anses tryggast av både ungdomarna i årskurs 8 och i årskurs 2 på gymnasiet kan kopplas till de vardagliga platser som de befinner sig i på dagtid exempelvis *bostadsområdet, klassrummet* och *hemmet*. De platser som däremot uppfattas som mindre trygga är de offentliga platser som de kan befinna sig i på kvällstid exempelvis *nöjesställen, bostadsområdet* och *ute på stan*.

- Otrygga platser:
- Diskotek
 - Fritidsgårdar
 - Kollektivtrafiken

I det här avsnittet kommer vi att ta upp de tydliga mönster som vi kan se hos ungdomarna och deras syn på trygghet.

Trygga ställen på dagen och kvällen

Det är en stor skillnad mellan uppfattningen av tryggheten i *bostadsområdet på dagen* och *bostadsområdet på kvällen*. På dagen anser 82% av eleverna i årskurs 8 att det är tryggt medan siffran sjunker till 51% på kvällen. Gymnasieeleverna är något tryggare i sitt bostadsområde. 91% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet anser att miljön *alltid* är tryggt på dagen. På kvällen anser 58% samma sak om bostadsområdet (se tabell 6:1).

Känslan av trygghet skiljer sig åt mellan tjejer och killar. Här är det därför intressant att jämföra siffrorna med tryggheten på dagen och tryggheten på kvällen i bostadsområdet. På dagen anser 78% av tjejerna och 86% av killarna i årskurs 8 att det är en trygg plats. I samma område på kvällen anser 40% av tjejerna att det är tryggt och 62% av killarna.

Samma gäller för gymnasieeleverna om än med något tydligare siffror. På dagen anser 90% av tjejerna och 91% av killarna att bostadsområdet alltid är ett tryggt ställe. På kvällen ändras de här siffrorna till 35% för tjejerna och 80% av killarna. Det bör betonas att majoriteten fortfarande anser att det är en trygg plats men vi kan ändå se en tydlig indikation på en ökad otrygghet på kvällstid, särskilt bland tjejer.

Tryggheten i skolan

82% tjejer och 78% killar i årskurs 8 tycker att klassrummet är en trygg miljö. En något högre grad tjejer i årskurs 8 känner sig trygga i skolan i jämförelse med de jämnåriga killarna. Av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet ser 87% *klassrummet* och 83% *rasterna i skolan* som trygga platser. Tryggheten i skolan tycks generellt sett bli högre ju längre upp i årskurserna ungdomarna kommer. I jämförelse med tryggheten på offentliga platser så är det i skolan betydligt jämnare mellan tjejer och killar.

6% i årskurs 8 och 2% i årskurs 2 på gymnasiet är otrygga i skolan.

Tryggheten på offentliga platser

Ungefär hälften av ungdomarna i årskurs 8, 48%, anser att *diskotek och andra nöjesställen* är trygga platser. Den siffran ligger betydligt högre än för gymnasieelevernas 39% (se tabell 6:1). Både killar och tjejer på gymnasiet anser att *diskotek eller annat nöjesställe* är tryggare än *ungdomens hus eller fritidsgård*.

Tjejer i årskurs 2 på gymnasiet anser att *buss, tåg, tunnelbana eller liknande* är otryggt i högre utsträckning än killarna i samma årskurs (13% vs 7%). Även i årskurs 8 skiljer det sig åt om än mindre tydligt (11% vs 8%).

10% (av samtliga) är otrygga på offentliga platser.

Det blir här en viss skillnad mellan tjejer och killar i den offentliga tryggheten. Tjejerna tycks i högre grad anse att offentliga miljöer är otrygga miljöer. Vi kan även se att det är en skillnad mellan de i årskurs 2 på gymnasiet och de i årskurs 8 (se tabell 6:1). Det tycks som att åttondeklassarna uppfattar vissa offentliga platser som mer trygga än de i årskurs 2 på gymnasiet. Det kan ha att göra med att gymnasieeleverna rör sig i andra typer av miljöer.

	Kön	Årskurs 8			Årskurs 2 i gymnasiet		
		Ja, alltid	Ja, oftast	Nej	Ja, alltid	Ja, oftast	Nej
Utomhus i mitt bostadsområde på dagen	Tjej	78%	19%	4%	90%	8%	1%
	Kille	86%	10%	4%	91%	8%	1%
Utomhus i mitt bostadsområde på kvällen	Tjej	40%	48%	13%	35%	57%	7%
	Kille	62%	30%	7%	80%	14%	6%
På väg till eller från skolan	Tjej	76%	20%	4%	81%	16%	2%
	Kille	86%	9%	6%	89%	9%	2%
I klassrummet	Tjej	82%	15%	4%	86%	14%	0%
	Kille	78%	14%	8%	88%	11%	1%
På rasterna i skolan	Tjej	72%	24%	4%	86%	11%	3%
	Kille	69%	23%	8%	82%	15%	3%
På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	Tjej	55%	37%	9%	56%	31%	13%
	Kille	62%	28%	10%	57%	32%	11%
På diskotek eller annat nöjesställe	Tjej	37%	52%	11%	35%	57%	8%
	Kille	58%	31%	11%	44%	48%	9%
Ute på stan, på allmän plats	Tjej	45%	43%	12%	41%	50%	8%
	Kille	65%	26%	9%	56%	35%	9%
På buss, tunnelbana eller liknande	Tjej	39%	50%	11%	37%	49%	13%
	Kille	66%	26%	8%	63%	29%	7%
I hemmet	Tjej	90%	6%	3%	93%	7%	0%
	Kille	90%	5%	6%	95%	4%	1%

Tabell 6:1
Känner du dig trygg på följande ställen? Per årskurs.

Allra tryggast

Tryggast känner sig ungdomarna i *hemmet*, då 90 % i årskurs 8 och 94 % i årskurs 2 på gymnasiet har svarat att det alltid är ett tryggt ställe. 5% i årskurs 8 känner sig dock inte trygga i hemmet. Det är anmärkningsvärt.

Mobbning

Det är ett stort antal ungdomar i årskurs 8 och ett lite färre antal ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet som blivit mobbade under det senaste halvåret. Mobbning är en typ av kränkande behandling som påverkar hela en individs vardag. Ungdomarna på högstadiet och gymnasiet befinner sig i en fas i livet då det här kan vara särskilt smärtsamt eftersom de går igenom viktig personlig utveckling.

16% i årskurs 8 och 7% i årskurs 2 på gymnasiet har blivit mobbade det senaste halvåret.

Det finns inskrivet i skollagen att de som verkar inom skolan "aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden" (Lag 1997:1212). Från och med den 1 april 2006 så förstärktes skollagen för att förändra utsatta barns och ungdomars situation. Det finns nu tydligare krav och ansvar på skolan att undersöka huruvida elever utsätts för kränkande behandling.

Trots ungdomarnas skydd i skollagen så anser 16% av alla åttondeklassare att de *blivit mobbade eller utfrysta det senaste halvåret*. Andelen som har mobbat själva uppgår till 27% killar och 18% tjejer. Det här är väldigt höga siffror. Det stämmer också överens med BRIS-rapporten från 2007 om att killar mobbar i högre utsträckning.

Det är ett färre antal gymnasister, 7%, som anser att de har *blivit mobbade eller utfrysta det senaste halvåret* och 7% har varit delaktiga i att mobba en annan elev. I ANT-undersökningen Splitvision Research genomförde för Vänersborgs kommun våren 2007 framgick det att 11% av tjejerna och 7% av killarna i årskurs 9 har *blivit utsatta för mobbning under den senaste månaden* samt 3% av tjejerna och 5% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet har *blivit utsatta för mobbning under den senaste månaden*. Detta överensstämmer med ovanstående proportioner, där färre av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet ser mobbning som ett problem i skolan.

Var sker mobbningen?

Majoriteten av mobbningen sker, enligt ungdomarna, i skolan. 85% av tjejerna i årskurs 8 anser sig ha blivit mobbade på *rasterna i skolan*. Det kan jämföras med killarnas 61%. Enligt majoriteten, 58%, av de mobbade gymnasieeleverna skedde trakasserier på *rasterna*. Mobbning blir alltså ett slags arbetsmiljöproblem. Det är tydligt att de flesta situationer av mobbning uppstår i mötet mellan elever och ofta på raster då vuxna inte alltid finns närvarande. Enligt 51% av åttondeklassarna hände det dock *i klassrummet*.

De vanligaste platserna där mobbning sker:

- Raster
- Klassrummet
- via telefonsamtal, sms, e-post eller hemsida

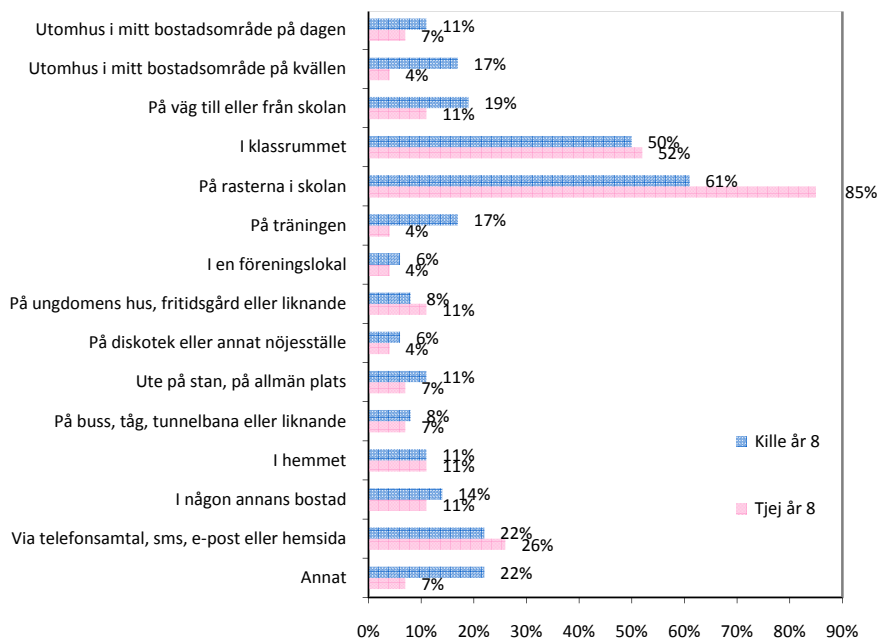

Diagram 6:2

Var blev du mobbad? Per kön i årskurs 8. Gruppen mobbade i årskurs 2 på gymnasiet utgörs av för få personer för att resultatet ska vara statistiskt säkerställt och är ej medtaget i ovanstående diagram.

24% i årskurs 8 och 26% i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de har blivit mobbade genom *telefonsamtal, sms, e-post eller hemsida*. Genom att mobbningen även har tagit en interaktiv form kan den spridas mycket snabbare.

Mobbning har främst en social struktur. Den används som ett verktyg för att stärka gruppen då individerna kommunicerar betydelser så som skillnaderna mellan "vi" mot "dom". På skolan är dessa grupperingar extra tydliga. Skolan blir därmed det vanligaste forumet för mobbning.

Orättvist behandlad

Frågan om eleverna har känt sig *orättvist behandlade på ett sätt så att de blivit kränkta* är svår. Det har att göra med tjejer och killars känslor för rättvisa, deras egna identiteter och relationen mellan detta samt vad de utsätts för. Orättvis behandling kan ofta uppfattas som en maktutövning och det skapar i sin tur en utsatthet eller ett underläge.

38% har känt sig orättvist behandlade.

En lika stor andel, 38%, av ungdomar i årskurs 8 och årskurs 2 i gymnasiet har känt sig *orättvist behandlade så att de uppfattat det som en kränkning* någon gång under det senaste halvåret. Det är ett påfallande stort antal ungdomar.

Orättvist behandlad av vem?

Majoriteten av dem som känt sig kränkta i årskurs 8 har gjort det i samband med *kontakt med skolans personal* (33%) och *andra elever* (44%). Det är dock en större majoritet tjejer som blivit orättvist behandlade av *andra elever* (51% vs 36%). Killar i årskurs

8 anger i högre utsträckning än tjejer, i samma årskurs, att de blivit orättvist behandlade av *polisen eller rättsväsendet* (14% vs 1%).

41% av eleverna i årskurs 2 i gymnasiet anger att de känt sig orättvist behandlade av *skolans personal*. En högre grad tjejer än killar har känt sig kränkta av *skolans personal* (49% vs 34%). Tjejer känner sig även mer orättvistbehandlade av *andra elever* (29% vs 20%), *samt någon i familjen* (27% vs 17%). De är även betydligt fler tjejer som känt sig kränkta *inom sjukvården* (14% vs 2%).

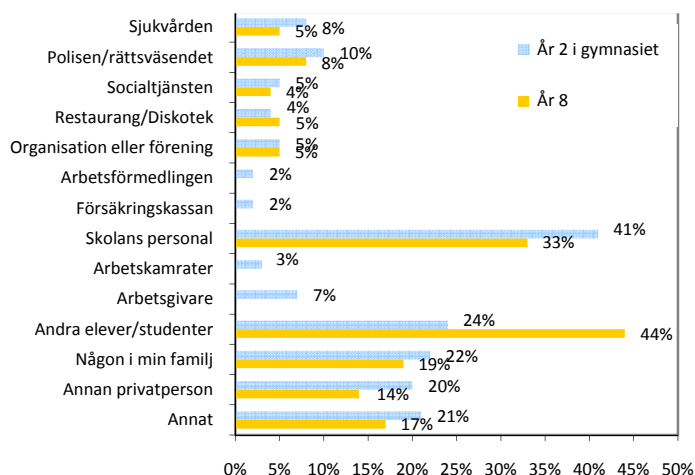

Diagram 6:3

Vem eller vilka var eleven i kontakt med när hon eller han kände sig orättvist behandlad. Per årskurs. Följande svarsalternativ ingick inte i enkäten för årskurs 8: försäkringskassan, arbetsförmedlingen, arbetskamrater, pub/bar.

I jämförelse mellan de båda årskurserna kan vi se att det är betydligt vanligare att bli orättvist behandlad av *andra elever* i årskurs 8 och av *skolans personal* i årskurs 2 på gymnasiet. Det här kan kopplas samman med avsnittet om mobbning, ovan, där det tydliggörs att det är vanligare med mobbning och främst mellan elever i årskurs 8.

Av vilken orsak?

24% av ungdomarna i årskurs 8 anger att de inte vet varför de blivit orättvist behandlade. Det är i högre grad killar än tjejer i gymnasiet som inte vet varför de blivit orättvist behandlade (35% vs 17%). I diagram 6:4 kan vi se hur eleverna ser alternativet *annat* som en tydlig orsak till att de blivit orättvist behandlade. 37% i årskurs 8 och 45% i årskurs 2 på gymnasiet, anger alternativet *annat*.

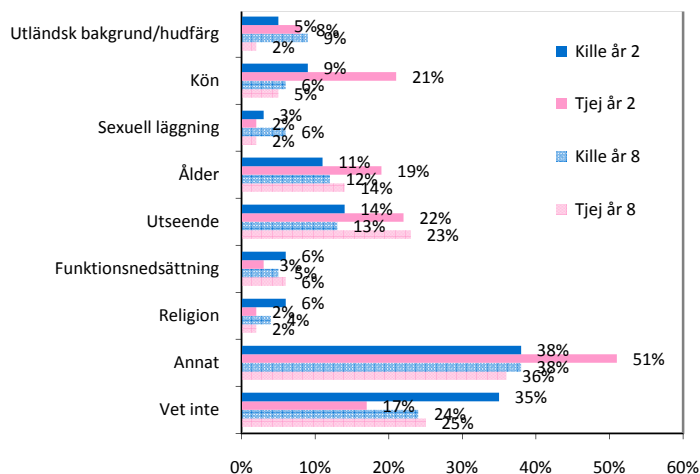

Diagram 6:4
Av vilken orsak blev du orättvist behandlad? Per årskurs och kön.

Killar i årskurs 8 känner sig i högre grad orättvist behandlad på grund av sin *utländska bakgrund/hudfärg* (9% vs 2%) och tjejer på grund av sitt *utseende* (23% vs 13%). Tjejer i gymnasiet anser sig också i högre grad orättvist behandlade när det kommer till *utseende* i jämförelse med killar (22% vs 14%).

Tjejer i årskurs 2 på gymnasiet uppger i betydligt högre utsträckning att de blivit orättvist behandlade på grund av kön än tjejer i årskurs 8 (21% vs 5%). Det kan vara så att tjejer i årskurs 2 på gymnasiet kopplar den orättvisa behandlingen av *utseende* till *kön*. Det är tydligt att tjejer i högre utsträckning än killar påverkas av utseendefaktorn.

Orsakerna till den orättvisa behandlingen kan alltså kopplas till individernas person så som utseende, kön, etnicitet, något som ligger mycket nära formen för mobbning. Även om mobbning är ovanligare på gymnasiet så känner sig tjejer i årskurs två på gymnasiet sig betydligt oftare orättvist behandlade i sina vardagliga relationer med *andra elever*, *skolans personal* och *familjen*.

Hälsa

Allmän hälsa

76 % av ungdomarna i årskurs 8 och 71% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet anser själva att de har *mycket bra* eller *ganska bra* hälsa.

Killar anser sig mindre sjuka än vad tjejer gör.

45% av eleverna i årskurs 8 anger alternativet *jag är sjuk ungefär lika ofta som andra*. Det är dock ett större antal killar som anser att *de inte är sjuka lika ofta som andra* (59% vs 41%). 49% av eleverna i årskurs 2 i gymnasiet anser att *de inte är sjuka lika ofta som andra*. Det är, även här, en högre grad killar som valt det svarsalternativet (56% vs 43%).

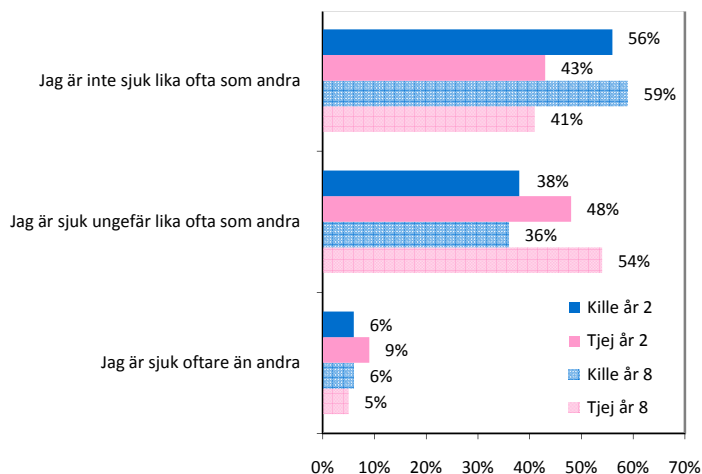

Diagram 6:5
Hur ofta är du sjuk? Per årskurs och kön.

Daglig ohälsa bland tjejer och killar

23% av ungdomarna i årskurs 8 och 19% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet anger att de *haft huvudvärk varje dag eller flera gånger i veckan*. 32% av ungdomarna i årskurs 8 uppger att de *känt sig stressade varje dag eller flera gånger i veckan* och mer än hälften, 54%, säger att de *känt sig trötta under dagen* lika ofta. På gymnasiet har 45% känt sig *stressade* och 63% har varit *trötta under dagen*. De här besvaren har uppstått *varje dag eller flera gånger i veckan*.

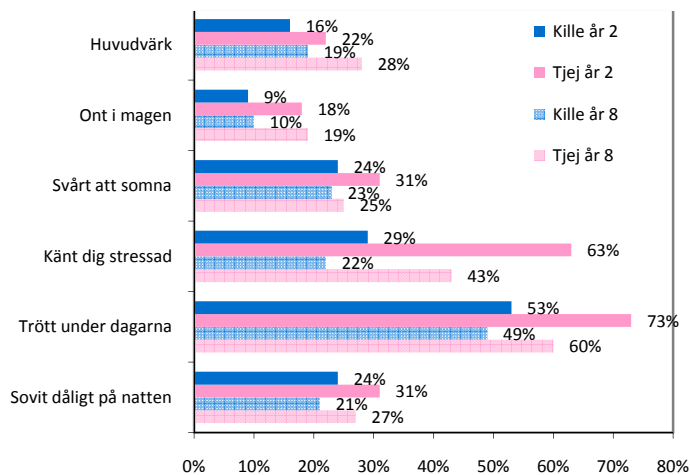

Diagram 6:6
Besvär som ungdomarna har varje dag eller flera gånger i veckan. Per årskurs och kön.

Det finns tydliga könsskillnader i upplevd ohälsa. I årskurs 8 har 43% av tjejerna har känt sig *stressade varje dag eller flera gånger i veckan* medan denna siffra är 22% för killar. På gymnasiet är siffrorna betydligt högre, där 63% tjejer upplevt *stress varje dag eller flera gånger i veckan* till skillnad från 29% bland killarna (se diagram 6:6). Tjejer är också tröttare än killar. *Varje dag eller flera gånger i veckan* känner sig 73% tjejer i årskurs 2 på gymnasiet

trötta mot 53% killar. I årskurs 8 är 60% av tjejerna *trötta varje dag eller flera gånger i veckan* medan 49% av killarna svarar samma sak.

24% av ungdomarna i årskurs 8 och 27% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet och har *svårt att somna flera gånger i veckan eller varje dag*. Svårigheten att somna skiljer sig också åt mellan tjejer och killar. Tjejer i årskurs 2 på gymnasiet uppger i högre utsträckning än killar att de *flera gånger i veckan* har *svårt att somna* (25% vs 13%). Det är dock fler killar i årskurs 2 på gymnasiet som angett att de har *svårt att somna varje dag* (11% vs 5%).

Matvanor, läsk och snabbmat

Nästan hälften av gymnasieeleverna, 48% uppger att de alltid äter frukost och att det är *mer sällan eller aldrig* som de hoppar över den. Det är något vanligare att killar hoppar över frukosten än tjejer. 28% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet uppger dock att detta händer *varje dag eller flera gånger i veckan*. Lunchen är det däremot vanligare att man äter. Trots detta är det 13% som uppger att lunchen hoppas över ofta som i *varje dag eller flera gånger i veckan*.

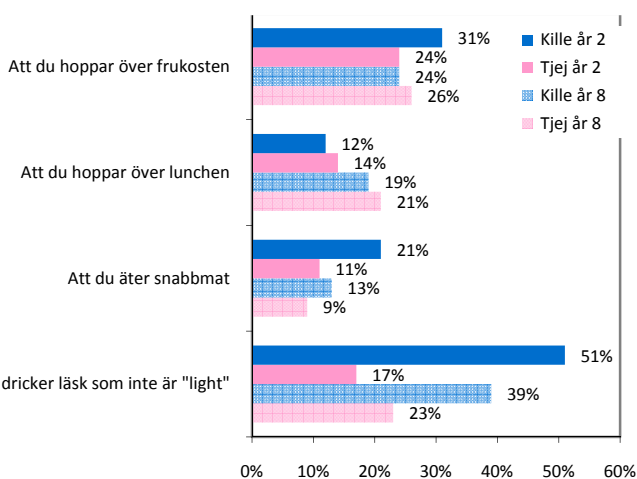

Diagram 6:7

Matvanor *varje dag eller flera gånger i veckan* bland ungdomarna i årskurs 8 och ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet.

Majoriteten, 43% av gymnasieeleverna *äter snabbmat någon gång i månaden*. 16% uppger att de *äter snabbmat varje dag eller flera gånger i veckan*. Killar äter oftare snabbmat än tjejer. De gör det *flera gånger i veckan* (16% bland killarna vs 10% bland tjejerna) till *en gång i veckan* (32% bland killarna vs 21% bland tjejerna).

Att dricka läsk är desto vanligare. 35% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet gör det *flera gånger i veckan eller varje dag*. Här är det dock betydligt fler killar som *dricker läsk som inte är "light" varje dag eller flera gånger i veckan* (51% vs 17%). Även killar i årskurs 8 dricker mer *läsk som inte är "light"* än tjejer. 39% av killarna i årskurs 8 dricker *läsk varje dag eller flera gånger i veckan* till skillnad från tjejernas 23%.

Träning varje vecka

Mer än hälften, 54 %, av ungdomarna i årskurs 8 och 49% av gymnasieeleverna säger att de tränar *flera gånger i veckan*. Majoriteten, 90%, av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet tränar *minst en gång i veckan*. Det är ett större antal killar än tjejer i årskurs 8 som tränar *varje dag* (21% vs %) och *mer sällan eller aldrig* (10% vs 5%).

Ungdomars bruk av alkohol

75% av ungdomarna från årskurs 8 och 47% av ungdomarna från årskurs 2 i gymnasiet dricker aldrig *folköl*. Det är vanligare att ungdomarna från både årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet dricker alkohol från kategorin som omfattar *starköl/cider/alkoläsk/vin och sprit*. Det är anmärkningsvärt att 4-5% av killar i årskurs 8 uppger att de dricker *folköl* respektive *starköl/cider/alkoläsk/vin/sprit* varje dag.

Det är endast 5% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet som uppger att de inte dricker alkohol. 17% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet dricker *folköl någon gång i månaden*. Det är dock vanligare att ungdomarna dricker något från kategorin *starköl/cider/alkoläsk/vin/sprit*. 20% av gymnasieeleverna dricker något av detta *en gång i veckan* och 35% gör det *någon gång i månaden*. Det är en högre grad tjejer än killar i årskurs 2 på gymnasiet som dricker ur denna kategori *någon gång i månaden till en gång i veckan* (62% vs 47%).

Hur får ungdomarna tag på alkohol?

Det vanligaste sättet att få tag på alkohol är enligt ungdomar i årskurs 8 och ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet *från kompisar och kompisars syskon* (20% vs 27%). 13% av ungdomarna i årskurs 8 och 18% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet får sin alkohol *från annan vuxen (18 år eller äldre) som köper ut*. 14-15% i båda årskurserna anger att de får sin alkohol *på annat sätt*.

	År 8	År 2 i gymnasiet
	21%	5%
	3%	3%
	5%	4%
⇒	7%	7%
	4%	3%
	1%	5%
	3%	0,5%
	1%	6%
	5%	6%
⇒	11%	18%
⇒	20%	27%
⇒	15%	14%

Tabell 6:2
Hur får du vanligen tag på alkohol? Per årskurs.

Den vanligaste kategorin är *starköl/cider/alkoläsk/vin och sprit*, det vill säga alkohol från Systembolaget. Det här stämmer överens med ANT-undersökningen som Splitvision Research genomförde för Vänersborgs kommun våren 2007 där drygt hälften (55%) av ungdomarna i undersökningen vanligtvis drack alkohol från Systembolaget.

Åldersgränsen för att köpa folköl i Sverige är 18 år. Killar till skillnad från tjejer i årskurs 2 på gymnasiet *köper själv folköl* i högre utsträckning (6% vs <1%). Även killar i årskurs 8 köper själva ut folköl till skillnad från tjejer (6% vs 0%).

Både 7% i årskurs 8 och 7% i årskurs 2 på gymnasiet får alkohol från sina föräldrar. Tjejerna tar dock *alkohol från föräldrar utan lov*. 8% av tjejerna i årskurs 8 och 5% av tjejerna i årskurs 2 på gymnasiet gör detta till skillnad från 1% av killarna i vardera årskurs.

Hur ofta blir ungdomarna berusade?

28% av ungdomarna i årskurs 8 uppger att de blir berusade *någon gång i månaden* eller mer. Det är ett större antal tjejer i årskurs 8, procentuellt sett, som uppger att de dricker *någon gång* eller *ett par gånger i månaden* än killarna i samma årskurs (28% vs 13%).

Det är dock fler killar som dricker *någon gång i veckan* (13% vs 3%).

En majoritet, 30%, i årskurs 2 på gymnasiet dricker *någon gång i månaden*. 33% uppger även att de *ett par gånger i månaden* eller *någon gång i veckan dricker så mycket alkohol att de känner sig berusade*. Fler killar än tjejer i årskurs 2 på gymnasiet dricker *någon gång i veckan* (20% vs 12%). Det är dock en något högre grad killar som *aldrig* dricker (19% vs 12%).

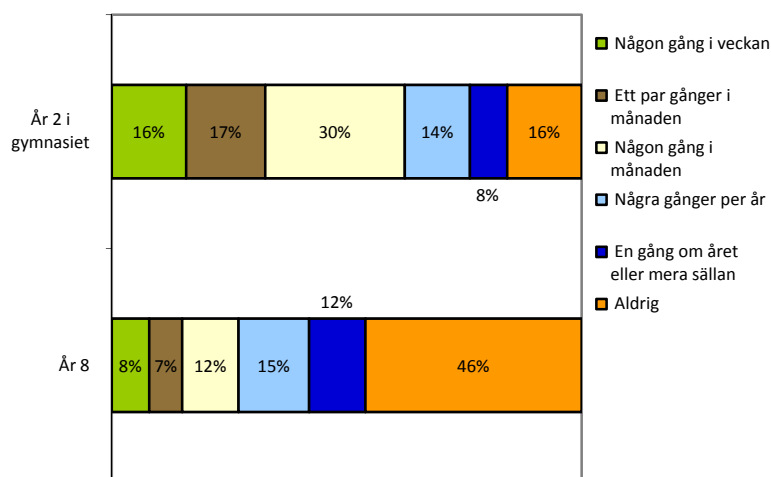

Diagram 6:8

Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad? Per årskurs. Svarsalternativet *någon gång i veckan* återfinns längst till vänster i stapeln och svarsalternativet *aldrig* längst till höger i stapeln.

Alkohol och föräldrar

I årskurs 8 uppger 70% att de inte får dricka för sina föräldrar och 22% att de inte vet. Det är ett större antal killar som får dricka för sina föräldrar (11% vs 6%). 41% av gymnasieeleverna uppger att de får dricka för sina föräldrar. 25% menar dock att de inte känner till föräldrarnas åsikter. Även bland gymnasieeleverna är det ett högre antal killar som får dricka alkohol för sina föräldrar (49% vs 31%). 7% av ungdomarna i årskurs 8 och 7% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet får alkohol av de egna föräldrarna.

Narkotika

5% av ungdomarna i årskurs 8 uppger att de har använt narkotika någon gång och 8% anger att de haft *möjlighet att prova narkotika*. 3% av killarna i årskurs 8 menar att de har provat narkotika *mer än 20 gånger*. 8% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de testat narkotika. Av dessa anger 3% att de gjort det *mer än 20 gånger*. Här är det också en majoritet killar (3% vs <1%). 31% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet uppger dock att de haft *möjlighet att prova*. Det är alltså ett stort antal procent i främst årskurs 2 på gymnasiet som blivit erbjudna narkotika men inte använt det.

5% i årskurs 8 och 8% i årskurs 2 på gymnasiet har provat narkotika.

Snus och cigaretter

I årskurs 8 röker 5% varje dag och 4% snusar lika ofta. 7% killar i årskurs 8 snusar varje dag till skillnad från 0% av tjejerna. Det är en jämnare fördelning när det kommer till rökning då 4% av tjejerna och 6% av killarna röker varje dag. I årskurs 2 på gymnasiet röker 9% varje dag eller flera gånger i veckan och 14% snusar varje dag eller flera gånger i veckan. Fler killar till skillnad från tjejer i årskurs 2 på gymnasiet har snusat varje dag (20% vs 4%).

Debutåldern

Fler killar har testat cigaretter, snus och narkotika tidigare än tjejer, alltså i åldern 11år eller yngre. Ungdomarna i årskurs 8 tycks ange en tidigare debutålder än ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet. Den vanligaste åldern att testa cigaretter för gymnasisterna är 16 år (11%) och 11 år eller yngre (12%) medan de i årskurs 8 främst anger 11 år eller yngre (10%).

Diagrammen nedan (diagram 6:9 och 6:10) visar de ålderstendenser som finns när det kommer till ungdomar i årskurs 8 och ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet och deras alkohol- och drogerfarenheter. Det är inget konkret bevis för när ungdomar i dessa årskurser börjar dricka men det visar ändå på en generell tendens som vi kan dra flera slutsatser ifrån.

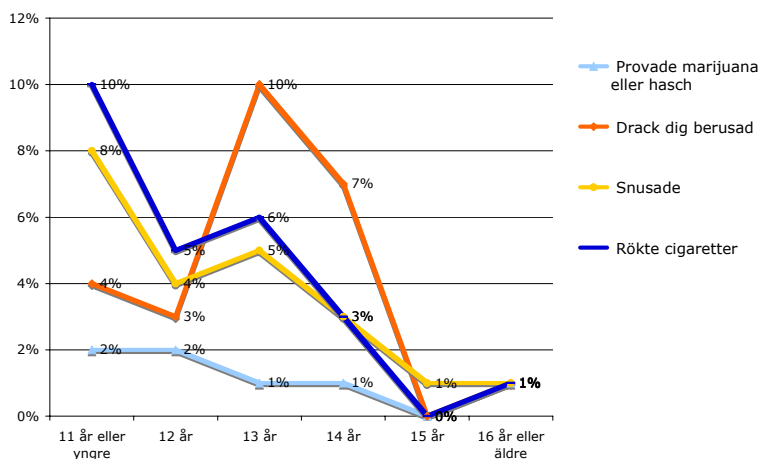

Diagram 6:9

Sammanfattande diagram över när ungdomarna i årskurs 8 för första gången....

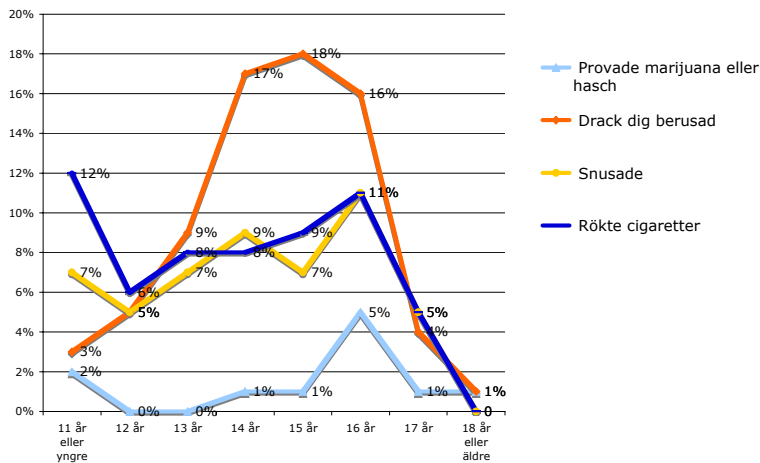

Diagram 6:10

Sammanfattande diagram över när ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet för första gången...

Vanligaste åldern att testa alkohol är 13 år för årskurs 8 och 15 år för årskurs 2 på gymnasiet (10% vs 18%). Här verkar åldern vara en aning högre än för den med rökning. Enligt diagram 6:9 och 6:10 börjar flest ungdomar testa alkohol och droger i 13- och 16-årsåldern. Det handlar alltså om alkohol- och drogdebuter i anslutning till högstadiet och gymnasiets början. Mellan åldrarna 14-16 år har 51% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet testat alkohol. Det är ett större antal killar som börjar dricka alkohol tidigt. 6% av killarna och 2% av tjejerna i årskurs 8 uppger att de drack sig berusade första gången när de var 11 år eller yngre.

1% tjejer och 10% killar i årskurs 8 har testat *marijuana eller hasch*. Även i årskurs 2 på gymnasiet är det en majoritet killar till skillnad från tjejer som provat drogerna (17% vs 5%). Av dem som testat drogerna på gymnasiet var majoriteten 16 år (5%). I jämförelse med ANT-undersökningen i Vänersborgs kommun våren 2007, är det i denna LUPP-undersökning ett större antal ungdomar som anger att de har provat narkotika i ung ålder. De i årskurs 8 som provat *marijuana eller hasch*, i den här undersökningen, har uppgett att de debuterade när de var yngre än 14 år.

Kapitel 7 Arbete

Arbete

Ett sätt för ungdomar att komma in i arbetslivet är att, om de har möjlighet, arbeta extra vid sidan av studierna. Sommarjobb är också en viktig ingång till arbetsmarknaden.

Det är viktigt att alla lokala aktörer i kommunen tar ansvar och skapar möjligheter för ungdomarna att få arbetslivserfarenhet, så att det inte bara är ungdomar med personliga kontakter som får tillgång till arbetsmarknaden.

I nedanstående avsnitt presenteras om ungdomarna har *extrajobb* och *sommarjobb* samt hur de *ser på eget företagande i framtiden*.

Extrajobb

14% av ungdomarna i årskurs 8 har *extrajobb* just nu (2006). Färre tjejer än killar uppger att de har extrajobb (se tabell 7:1).

18% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de har *extrajobb på kvällar och helger*.

14% av ungdomarna i årskurs 8 och 18% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet har extrajobb.

	Ar 8		Ar 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Har extrajobb	9%	19%	18%	19%

Tabell 7:1
Har du något extrajobb just nu? Frågas till årskurs 8.
Har du extrajobb på kvällar och helger? Fråga till årskurs 2 i gymnasiet.

Drygt hälften av ungdomarna i årskurs 8 som har extrajobb *jobbar minst en gång i veckan* (se diagram 7:1).

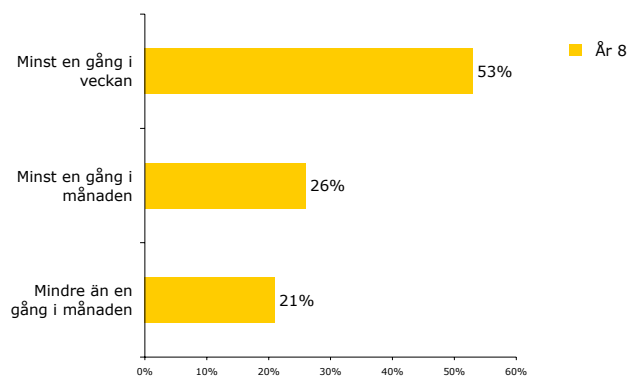

Diagram 7:1
Hur ofta jobbar du? Per årskurs 8.

23% av ungdomarna i *årskurs 8* och 31% av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* har någon förälder som har eget företag.

Bland de ungdomar i *årskurs 8* som har någon förälder med eget företag uppger 9 procentenheter fler att de har extrajobb just nu, jämfört med gruppen ungdomar i *årskurs 8* generellt (23% vs 14%).

Bland de ungdomar i *årskurs 2 på gymnasiet* som har någon förälder med eget företag uppger 6 procentenheter fler att de har extrajobb på kvällar och helger, jämfört med gruppen ungdomar i *årskurs 2 på gymnasiet* generellt (24% vs 18%).

15% av ungdomarna i *årskurs 8* och 49% av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* uppger att de har *försökt få ett extrajobb utan att lyckas*. Tjejer i *årskurs 2 på gymnasiet* uppger detta i högre grad än killar, se tabell 7:2.

Fler bland ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* än *årskurs 8* har försökt få extrajobb utan att lyckas.

	År 8		År 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Har försökt få extrajobb utan att lyckas	13%	16%	65%	36%

Tabell 7:2
Har du försökt få extrajobb utan att lyckas? Per årskurs och kön.

Sommarjobb

17% av ungdomarna i *årskurs 8* och 51% av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* sommarjobbade sommaren 2006.

Av dessa uppger 76% av ungdomarna i *år 8* och 58% av ungdomarna i *år 2 på gymnasiet* som sommarjobbade att de fick sommarjobbet *genom någon i deras egen familj* eller *genom någon annan släkting eller folk de känner* (se diagram 7:2).

17% av ungdomarna i *årskurs 8* och 51% av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* hade sommarjobb 2006.

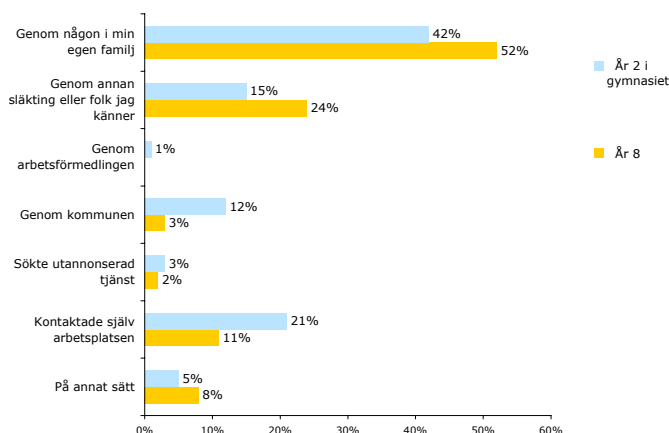

Diagram 7:2
Hur fick du ditt sommarjobb? Per årskurs, per de ungdomar som sommarjobbade.

Fler bland de ungdomar i *årskurs 8* som har någon förälder med eget företag sommarjobbade 2006 jämfört med gruppen ungdomar i *årskurs 8* generellt.

Bland de ungdomar i *årskurs 8* som har någon förälder med eget företag uppger 19 procentenheter fler att de hade ett sommarjobb 2006, jämfört med gruppen ungdomar i *årskurs 8* generellt (36% vs 17%). Bland de ungdomar i *årskurs 2 på gymnasiet* som har någon förälder med eget företag uppger 8 procentenheter fler att de hade ett sommarjobb 2006, jämfört med gruppen ungdomar i *årskurs 2 på gymnasiet* generellt (59% vs 51%).

Av de ungdomar i *årskurs 8 som inte hade ett sommarjobb* 2006 har 15% försökt få ett sommarjobb utan att lyckas. Av de ungdomar i *årskurs 2 på gymnasiet som inte hade ett sommarjobb* 2006 har 72% försökt få ett sommarjobb utan att lyckas. Tjejer i *årskurs 2* i gymnasiet uppger detta i högre grad än killar, se tabell 7:3.

Betydligt fler bland ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* än *årskurs 8* som inte hade ett sommarjobb har försökt få sommarjobb utan att lyckas.

	År 8		År 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Har försökt få sommarjobb utan att lyckas	14%	16%	81%	63%

Tabell 7:3

Av dem som inte sommarjobbade 2006 har följande försökt få sommarjobb utan att lyckas. Per årskurs och kön.

Starta eget i framtiden

55% av ungdomarna i *årskurs 8* och 61% av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* kan tänka sig att *starta eget företag i framtiden*. 11% av ungdomarna i *årskurs 8* och 10% av ungdomarna i *årskurs 2 på gymnasiet* skulle *inte kunna tänka sig att starta eget företag i framtiden*, se diagram 7:3.

Mer än hälften av ungdomarna kan tänka sig att starta eget företag i framtiden.

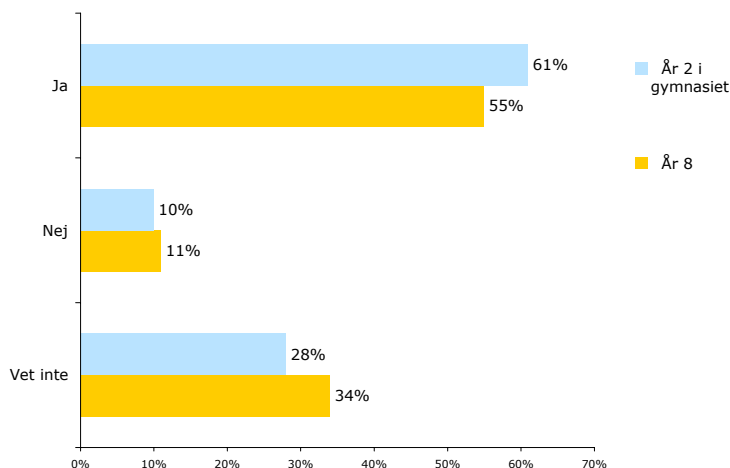

Diagram 7:3. Skulle du kunna tänka dig att starta företag i framtiden? Per årskurs.

Bland de ungdomar i *årskurs 8* som har någon förälder med eget företag uppger 8 procentenheter fler att de kan tänka sig att starta eget företag i framtiden, jämfört med gruppen ungdomar i årskurs 8 generellt (63% vs 55%).

Bland de ungdomar i *årskurs 2 på gymnasiet* som har någon förälder med eget företag uppger 5 procentenheter fler att de tänka sig att starta eget företag i framtiden, jämfört med gruppen ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet generellt (66% vs 61%).

Något fler bland de ungdomar som har någon förälder med eget företag kan tänka sig att starta eget företag i framtiden.

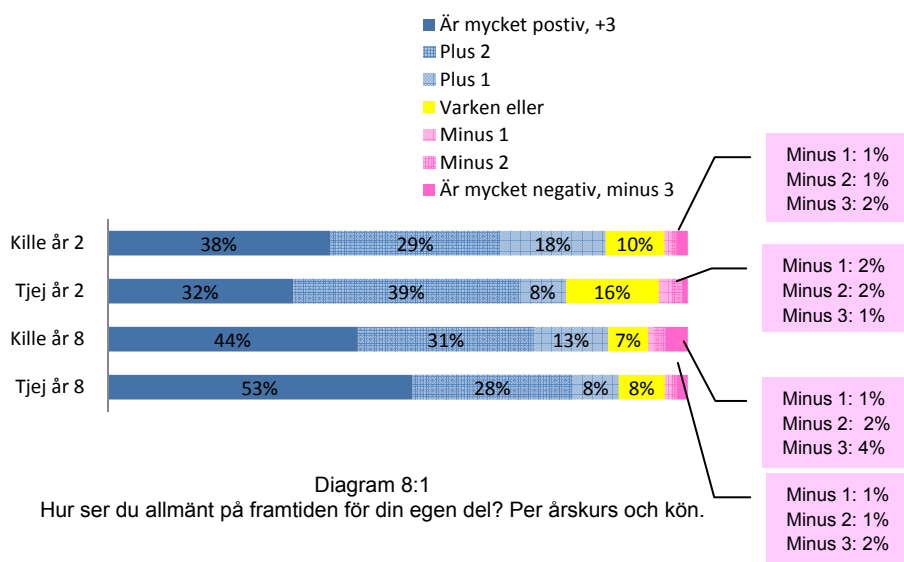
Kapitel 8 Framtid

Vi kan i undersökningen se mönster som känns igen från många beskrivningar av platser i Sverige, där tjejer i högre grad än killar har ambitioner att genomföra högskole- eller universitetsstudier och där tjejer i högre grad än killar dras till storstäderna medan killar i högre grad kan tänka sig att bo kvar (dock inte så stor skillnad för år 8 när det gäller storstadens dragningskraft i denna undersökning). Killar kan ofta i högre grad än tjejer tänka sig en yrkesutbildning efter gymnasiet.

87% av ungdomarna i år 8 och 83% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet ser positivt på sin egen framtid.

En positiv framtidsbild

88% av ungdomarna i år 8 och 83% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet ser positivt på framtiden för egen del.

Vad vill du göra efter grundskolan?

Både killar och tjejer i år 8 vill helst gå en gymnasieutbildning i den kommun som de bor i. Det är dock fler killar än tjejer som säger att de vill läsa i den kommun som de bor i och betydligt färre killar än tjejer, procentuellt sett, som vill gå en gymnasieutbildning i en annan kommun än den de bor i, se diagram 8:2.

24% av killarna och 14% av tjejerna vill börja arbeta direkt efter grundskolan, se diagram 8:2.

De flesta av ungdomarna (36% av tjejerna och 44% av killarna) vill direkt efter grundskolan läsa en gymnasieutbildning i kommunen de bor i.

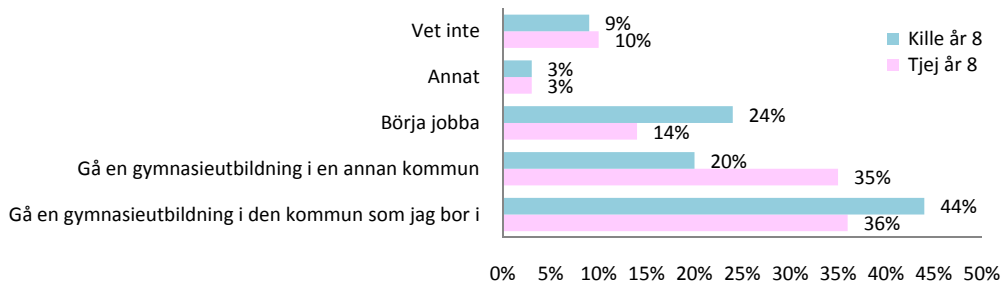

Diagram 8:2
Om du hade alla möjligheter, vad skulle du helst göra direkt efter grundskolan?
Kön per årskurs 8.

Vad vill du göra efter gymnasieskolan?

Ut och resa är det som gymnasieungdomarna helst vill göra direkt efter att skolan är klar. Därefter skiljer det sig mellan killar och tjejer. Tjejer vill *ut och jobba utomlands*, killar vill *studera på högskola och universitet*. Att *studera på högskola och universitet* kommer på tredje plats för tjejer och på tredje plats för killar kommer att *arbeta i kommunen eller i närheten*, se diagram 8:3.

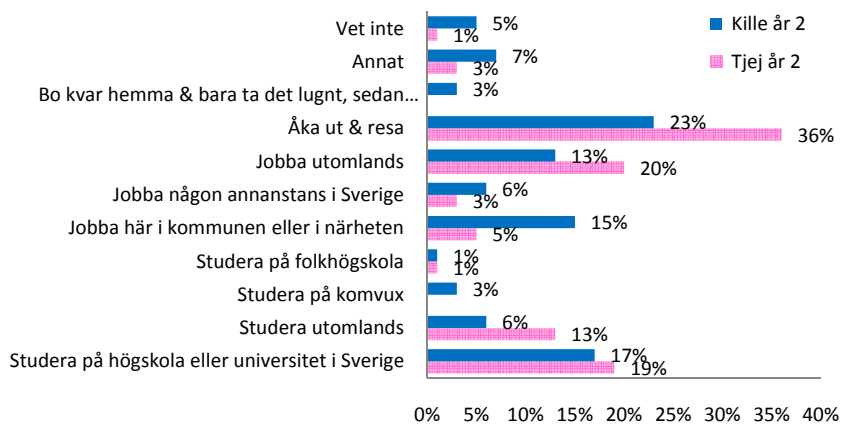

Diagram 8:3
Om du hade alla möjligheter, vad skulle du helst göra direkt efter gymnasieskolan?
Per kön årskurs 2 i gymnasiet.

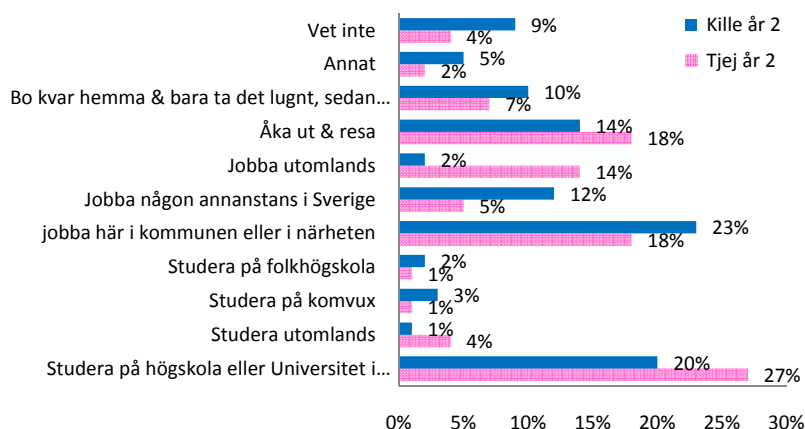

Diagram 8:4

Vad tror du att du kommer att göra direkt efter gymnasieskolan? Per kön årskurs 2 i gymnasiet.

Tyvärre verkar det som att det råder ett gap mellan vad ungdomarna önskar att de ska skulle göra och vad man tror att man kommer att göra efter sina gymnasiestudier. Gapet är ungefär lika stort för både killar och tjejer. De områden där det råder stor skillnad mellan vad man önskar och vad man tror man kommer att göra är bland annat *åka ut och resa*. För tjejer skiljer det sig även på att *arbeta utomlands* där man i högre grad önskar göra detta än vad de tror att de kommer att göra.

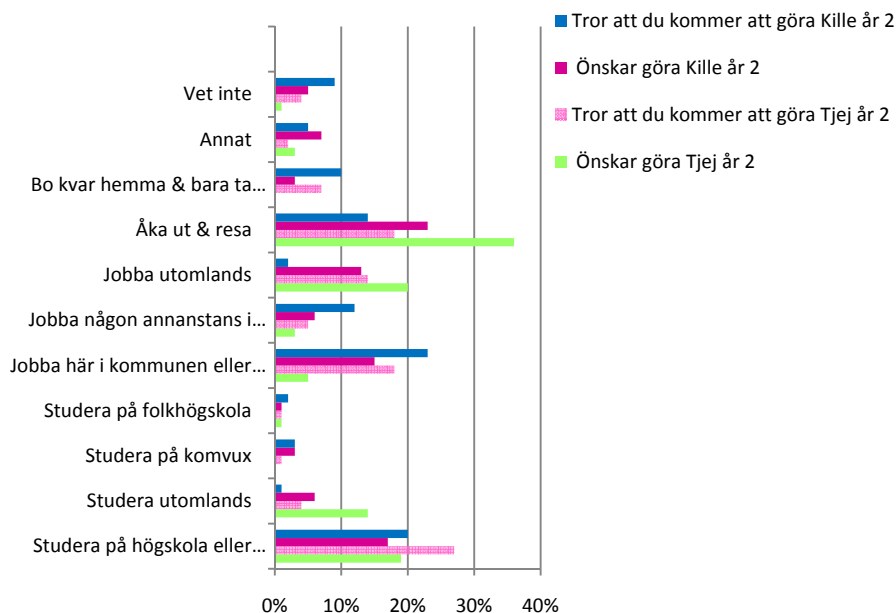

Diagram 8:5

Skillnaden mellan vad ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet önskar göra och vad de tror att de kommer att göra direkt efter gymnasieskolan. Per årskurs och kön. För procentsatser, se diagram 8:3 och 8:4.

Utbildning

29% av ungdomarna i år 8 och 63% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet planerar att ha *högskole- eller universitetsstudier som sin högsta utbildning*. Planerna på utbildning skiljer sig åt både åldersmässigt och mellan killar och tjejer, se diagram 8:6.

Nästan en tredjedel av ungdomarna i år 8 vet inte vad de har för studieplaner.

29% av ungdomarna i år 8 & 63% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet planerar att ha högskole- eller universitetsstudier som sin högsta examen.

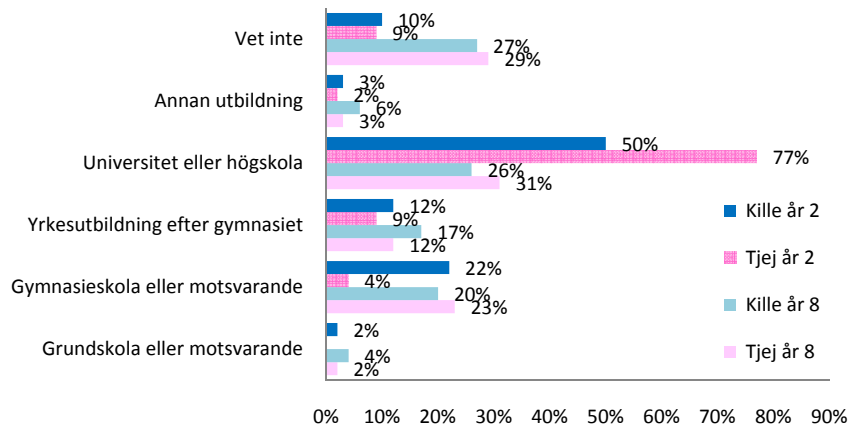

Diagram 8:6

Vilken är den högsta utbildningen som du planerar att gå? Per årskurs och kön.

Boende

Om ungdomarna får välja fritt vart de bor om 10 år ligger *utomlands* och i *en storstad i Sverige* i topp.

Där ungdomarna i år 8 helst skulle vilja bo om 10 år (om de hade alla möjligheter) är:

- ① Utomlands (26%)
- ② I en storstad i Sverige (23%)
- ③ Där de bor nu (17%)

Där ungdomarna i år 2 på gymnasiet helst skulle vilja bo om 10 år (om de hade alla möjligheter) är:

- ① I en storstad i Sverige (28%)
- ② Utomlands (28%)
- ③ I en mindre stad eller tätort i Sverige (16%)
- ④ Där de bor nu (10%)

Önskemålen skiljer sig mellan kön och ålder. Tjejer i år 2 på gymnasiet vill i högre grad än de andra *bo i en storstad i Sverige*, killar i år 2 på gymnasiet vill i högre grad än övriga *bo i mindre stad eller tätort i Sverige*, killar i år 8 vill i högre grad än övriga *bo där de bor idag* och tjejer i år 8 utmärker sig med att i högre grad *inte veta* vad de vill, se diagram 8:7.

17% av ungdomarna i år 8 & 10% av ungdomarna i år 2 i gymnasiet har svarat att de helst vill bo där de bor nu om 10 år.

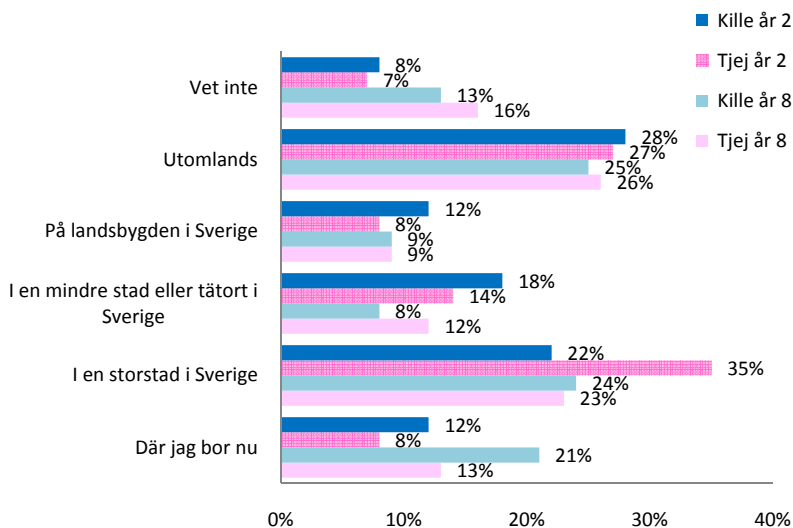

Diagram 8:7.
Om du hade alla möjligheter, var skulle du då helst vilja bo om tio år? Per årskurs och kön.

Flytta från kommunen

En stor grupp av ungdomarna tror att de kommer att flytta från kommunen (50% av ungdomarna i år 8 och 70% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet). Tjejer i år 2 på gymnasiet är den grupp som högst omfattning, procentuellt sett, har svarat att de tror att de kommer att flytta från kommunen, se diagram 8:8.

50% av ungdomarna i år 8 och 70% av ungdomarna i år 2 på gymnasiet tror att de kommer att flytta ifrån kommunen.

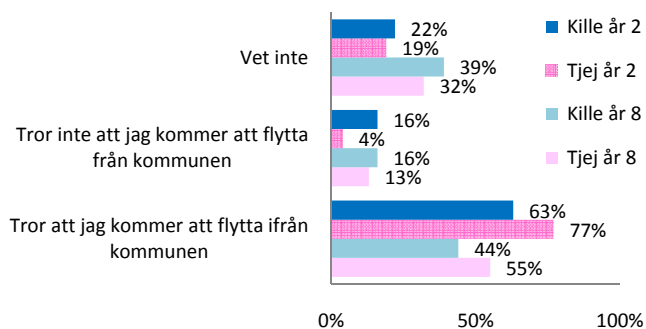

Diagram 8:8
Tror du att du kommer att flytta ifrån kommunen där du bor? Per årskurs och kön.

Varför flytta?

De flesta ungdomar som svarat att de tror att de kommer att flytta från kommunen tror i första hand att det är med anledning av *jobb* (med undantag för tjejer i år 2 på gymnasiet som svarat att det är med anledning av *studier*). Tjejer i år 2 på gymnasiet, men även tjejer i år 8 utmärker sig också med att de anger *att de vill prova något* nytt som anledning till att flytta från kommunen, se diagram 8:9.

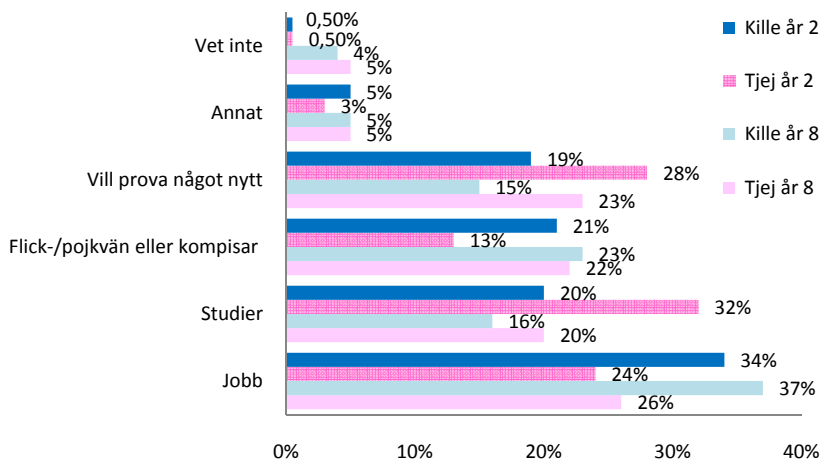

Diagram 8:9
Varför kan du tänka dig att flytta ifrån kommunen? Per årskurs och kön.

Återvända

Det vanligaste motivet bland tjejer i år 8 och i år 2 på gymnasiet för att flytta tillbaka är *närhet till släkt och familj*, medan killar i år 8 har angett *jobb* och killar år 2 på gymnasiet har svarat *flick-/pojkvän eller kompisar*, se diagram 8:10

Endast en mycket liten grupp (3-6%) har svarat att de inte kan tänka sig att återvända, se diagram 8:10.

Närhet till släkt & familj är det vanligaste motivet som tjejer i år 8 & i år 2 på gymnasiet kan tänka sig för att i ett senare skede i livet återvända. För killar i år 8 är det vanligaste motivet jobb och för killar i år 2 på gymnasiet är det flick- eller pojkvän eller kompisar.

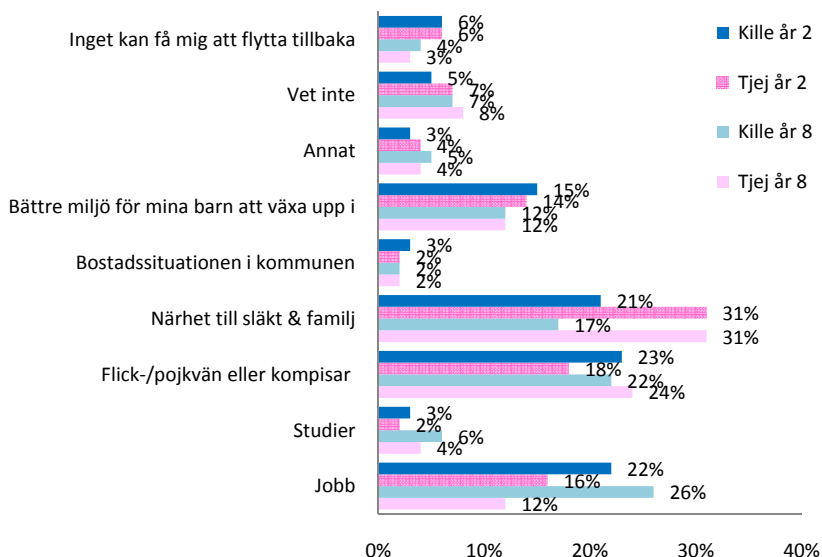

Diagram 8:10
Vad tror du skulle kunna få dig att flytta tillbaka? Per årskurs och kön.

Kapitel 9 Övriga kommentarer

Totalt har 36% av ungdomarna i årskurs 8 och 31% av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet gett kommentarer om de ser att det finns något mer som kommunen borde veta för att kunna göra kommunen till en bättre plats att leva i.

Dessa kommentarer liknar de resonemang ungdomarna har gett i de öppna frågorna i kapitlet om *Fritid*. En skillnad är att ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet för denna fråga även efterfrågar *tillgång till arbete och lägenheter*.

Bland svaren hos ungdomarna i årskurs 8 märks kommentarer runt ökat inflytande i skolmiljön. Detta är resonemang som även återkommer i kapitel 5 om *Politik och inflytande*. Vi tror att det är viktigt att skolans personal särskiljer att det ungdomarna i dessa sammanhang efterfrågar är *medinflytande* och inte ett operativt ansvar.

Ungdomarna i årskurs 8 efterfrågar följande för att kommunen ska bli en bättre plats att leva i:

- Fritidsaktiviteter
- Diskotek
- Bättre skolmat
- Bättre skollokaler
- OK mängd läxor

Årskurs 8

Bland ungdomarna i årskurs 8 är det ett flertal kommentarer som handlar om *fritidsaktiviteter*. En majoritet vill ha olika typer av *sporthallar* (ett flertal nämner en bandyhall). I ett av svaren framgår det att det är något som har varit på förslag i kommunen. Bland övriga aktiviteter efterfrågas *diskotek*.

Flera av ungdomarna i årskurs 8 som har lämnat kommentarer nämner *skolmaten* som en viktig faktor i deras liv och att den bör bli bättre. De vill även se en *förbättring av skolans lokaler och mängden läxor*.

Årskurs 2 på gymnasiet

Fritidsaktiviteter anses även bland ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet som en mycket viktig social form som kan förbättras. Det är särskilt aktiviteter på kvällarna som nämns. Ungdomarna vill se fler caféer och andra träffpunkter.

Åsikter kring jobb och boende är tydligt i svaren från ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet. Ungdomarna vill att kommunen satsar på fler jobb. Lägenheter omtalas som viktiga, exempel ges på fler ungdomslägenheter.

Ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet efterfrågar följande för att kommunen ska bli en bättre plats att leva i:

- Fritidsaktiviteter (på kvällarna)
- Mötesplatser, caféer
- Fler jobb för ungdomar
- Fler lägenheter för ungdomar

Referenser

BRIS-rapporten 2007. Riksförbundet Barnens Rätt i Samhället.
http://www.bris.se/upload/Material/bris_rapporten_2007.pdf

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94. (www.skolverket.se)

Undersökning om ungdomars relation till alkohol-, narkotika-, tobaksvanor i Vänersborgs kommun, 2007. Splitvision Research

Ung idag 2007. En beskrivning av ungdomars villkor.
Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:6. ISBN: 978-91-89050-92-1

Kulturanalyser: ungdom, utbildning, modernitet. Tomas Ziehe (1989). ISBN10: 917-1391-24X

Om Splitvision Research

Splitvision Research är ett undersökningsföretag som arbetar med samhälls-, marknadsundersökningar och utredningar.

Ett av våra huvudsakliga arbetsområden är att genomföra undersökningar och sammanställningar om barn och ungdomars situation. I egenskap av socialantropologer analyserar vi och ger beskrivningar av situationen med utgångspunkt från ungdomars perspektiv.

Vår specialitet som affärsantropologer är att vi kan mäta det "mjuka", hur människor tänker och vad de upplever. Vi arbetar på ett nytt sätt med kvalitativa och kvantitativa undersökningar.

I egenskap av affärsantropologer använder vi oss av etnografiska metoder som intervjuer, observation och deltagande. Ofta genomförs våra undersökningar i människors vardag. Det kan vara på plats i personers hem, på kontor, på sjukhus, i butiker eller på skolor.

De etnografiska metoderna lyfter fram människors attityder, värderingar, beteenden och de kulturella sammanhang som de ingår i.

Vi arbetar också med mer traditionella metoder som enkät- och telefonundersökningar.

Bland våra kunder finns både näringsliv och offentlig verksamhet. Vi arbetar både med korta, intensiva uppdrag och med långsiktiga strategiska projekt.

För mer information besök gärna vår webbsida:
www.splitvisionresearch.se

Ni är även varmt välkomna att kontakta oss:

Göteborgskontoret: 031-707 41 00

Stockholmskontoret: 08-55 24 24 70

Nancy Aponno

Telefon: 0730-39 78 33

E-post: nancy@splitvisionresearch.se

Jonas Modin

Telefon: 0702-24 24 70

E-post: jonas@splitvisionresearch.se